

MİNE ÖZCAN SAĞLAMER	BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	YÜKSEK LİSANS TEZİ	2018
--------------------------------	---	---------------------------	-------------

**T.C.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
YÜKSEKLİSANS PROGRAMI**

**HEMŞİRELERİN ÇOCUK SEVME DÜZEYLERİ VE
EBEVEYNLIK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

MİNE ÖZCAN SAĞLAMER

DANIŞMAN

Dr.Öğr. Üyesi Selmin Köse

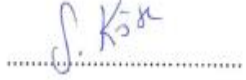
İSTANBUL

2018

ONAY SAYFASI

Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalında Mine Özcan SAĞLAMER tarafından hazırlanan "Hemşirelerin Çocuk Sevme Düzeyleri ve Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 19.12.2018

Jüri Üyesi; Dr. Öğr. Üyesi Selmin KÖSE Biruni Üniversitesi,
(Danışman) Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Jüri Üyesi; Prof. Dr. Sevim SAVAŞER Biruni Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Jüri Üyesi; Doç. Dr. Serap BALCI İstanbul Üniversitesi,
Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü

Tez hakkında alınan jüri kararı, Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Leman ŞENTURAN
Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürü

BEYAN

Bu tezin bana ait olduğunu, tüm aşamalarında etik dışı davranışımın olmadığını, içinde yer alan bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, kullanmış olduğum bütün bilgilere kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin yürütülmesi ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Mine Özcan Sağlamer

İTHAF

Canım kızıma ithaf ediyorum ...

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca tezimin planlanması yürütülmesi ve hazırlanması aşamasında önderlik eden desteğini yardımını ve ilgisini esirgemeyen danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Selmin Köse' ye,

Yüksek lisans yaptığım süre içerisinde bilgi ve destek aldığım Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümü öğretim üyesi ve elemanlarına,

Çalışma için izin veren İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'ne ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi çalışanlarına,

Daima yanımda olan ve desteğini esirgemeyen eşim ve kızıma,

Adını sayamadığım ve katkıda bulunan herkese,

En içten saygı ve sevgilerimle teşekkürlerimi sunarım

Mine Özcan Sağlamer

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....	i
ONAY SAYFASI.....	ii
BEYAN	iii
İTHAF.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
TABLO LİSTESİ.....	x
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
ÖZET.....	xii
ABSTRACT.....	xii
1.GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2.GENEL BİLGİLER.....	4
2.1 ÇOCUK KAVRAMI.....	4
2.1.1 Çocukluk Dönemleri.....	4
2.1.1.1 Yenidoğan ve Süt Çocuğu Dönemi (0-1 Yaş).....	4
2.1.1.2 Oyun Çocukluğu Dönemi (1-3 Yaş).....	5
2.1.1.3 Okul Öncesi Dönem (3-6 Yaş).....	6
2.1.1.4 Okul Çocukluğu Dönemi (6-12 Yaş).....	8
2.1.1.5 Ergenlik Dönemi (12-20 Yaş).....	9
2.1.2 Çocuk Sevme.....	9
2.1.3 Hemşire ve Çocuk Sevgisi.....	10
2.2 AİLE VE ÇOCUK.....	11
2.2.1 Aile Tipleri.....	12
2.2.1.1 Çekirdek Aile.....	12
2.2.1.2 Geniş Aile.....	12

2.2.1.3 Parçalanmış Aile.....	12
2.3 EBEVEYNLİK TUTUMLARI.....	13
2.3.1 Ebeveynlik Tutumlarının Sınıflandırılması.....	14
2.3.1.1 Demokratik Tutum.....	14
2.3.1.2 Aşırı Koruyucu Tutum.....	15
2.3.1.3 Otoriter Tutum.....	16
2.3.1.4 İzin Verici Tutum.....	17
2.3.1.5 Dengesiz (Tutarsız – Kararsız) Tutum.....	18
2.3.1.6 İlgisiz (Kayıtsız) Tutum.....	18
2.3.1.7 Mükemmelliyetçi Tutum.....	19
2.3.1.8 Reddedici Tutum.....	19
2.3.1.9 Ayrımcı Tutum.....	19
2.3.2 Ebeveynlik Tutumlarını Etkileyen Faktörler.....	20
2.3.3 Ebeveynlik Tutumlarını Geliştirmede Hemşirenin Rolü.....	23
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	24
3.1 Araştırmanın Tipi ve Amacı.....	24
3.2 Araştırmanın Soruları.....	24
3.3 Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	24
3.4 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	24
3.5Araştırmaya Alınma Kriterleri.....	24
3.6 Veri Toplama Araçları.....	25
3.6.1 Kişisel Bilgi Formu.....	25
3.6.2 Barnett Çocuk Sevme Ölçeği (BÇSÖ).....	25
3.6.3 Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ).....	26
3.7 Verilerin Toplanması.....	27
3.8 Araştırmanın Etik Yönü.....	27
3.9 Verilerin İstatistiksel Analizi.....	28

3.10 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	28
4.BULGULAR.....	29
4.1 Hemşirelerin Tanıtıcı Özellikleri.....	30
4.2 BÇSÖ ve ETÖ Puan Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	31
4.3 Tanıtıcı Özellikler ile BÇSÖ ve ETÖ' den Alınan Puanların Karşılaştırılması.....	32
5.TARTIŞMA	41
6.SONUÇLAR.....	48
7.ÖNERİLER.....	50
KAYNAKLAR.....	51
EKLER.....	62
ÖZGEÇMİŞ.....	75

SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ

ETÖ: Ebeveyn Tutum Ölçeği

BSÇÖ: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği

TABLO LİSTESİ

Tablo 1:Tanıtıcı Özellikler.....	30
Tablo 2:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutumu Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı.....	31
Tablo 3:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam Puan Ortalaması ile Ebeveyn Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki.....	32
Tablo 4:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çalışma Yılı Değişkeni ile Karşılaştırılması	33
Tablo 5:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çocuk Sayısı Değişkeni ile Karşılaştırılması.....	34
Tablo 6:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çocukları Sevme Değişkeni ile Karşılaştırılması.....	35
Tablo 7:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Eğitim Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılması.....	36
Tablo 8:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Yaş Değişkeni ile Karşılaştırılması.....	37
Tablo 9:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Aile Yapısı Değişkeni ile Karşılaştırılması.....	38
Tablo 10:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çalıştığı Alan Değişkeni ile Karşılaştırılması.....	39
Tablo 11:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Mesleği İsteyerek Seçme Değişkeni ile Karşılaştırılması.....	40

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil-1: ETÖ Boyutlar, Madde Sayıları ve Madde Numaraları..... 27

ÖZET

Bu çalışma hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı tasarımda gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklemini İstanbul İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan, araştırmaya alınma kriterlerine uyan 2-6 yaş arası çocuğa sahip 70 hemşire oluşturdu. Araştırmanın verileri " Bilgi Formu" , "Barnett Çocuk Sevme Ölçeği (BÇSÖ)" ve " Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)" ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma), Kolmogorov-Smirnow Dağılım Testi, Mann Whitne U Testi, Kruskal Wallis Testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanıldı. Sonuçlar %95 güven aralığında, $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi. Çalışma kapsamındaki hemşirelerin çocuk sevme puan düzeylerinin yüksek, ebeveyn tutumu olarak en fazla demokratik tutum, en az olarak otoriter tutum sergiledikleri ve demokratik tutum puanı arttıkça çocuk sevme düzeylerinin arttığı belirlendi. Çocukları sevdiğini belirten hemşirelerin BÇSÖ toplam puanları, biraz sevdiğini söyleyen hemşirelerin BÇSÖ toplam puanından daha yüksek bulundu ve erişkin servislerinde çalışan hemşirelerin pediatri servislerinde çalışan hemşirelere göre daha az aşırı koruyucu tutum sergiledikleri belirlendi. Hemşirelerin, çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları ile çalışma yılı, çocuk sayısı, eğitim durumu, yaş, aile tipi ve mesleği isteyerek seçme değişkenleri arasında anlamlı ilişki saptanmadı.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Sevme, Ebeveyn Tutumu, Hemşire

ABSTRACT

This cross-sectional, descriptive study was conducted to determine the relationship between nurses' level of fondness for children and their parental attitudes. Its sample included 70 nurses with children between the ages of 2 and 6 who met the inclusion criteria, and worked at the Istanbul University of Health Sciences Kanuni Sultan Süleyman Training and Research Hospital, affiliated with the Istanbul Provincial Health Directorate. The data were collected using an information form, the Barnett Liking of Children Scale (BLOCS) and the Parental Attitude Scale (PAS). Descriptive statistics (frequencies, percentages, means and standard deviations), the Kolmogorov-Smirnov test, the Mann-Whitney U test, the Kruskal-Wallis test and Spearman's correlation were used for data analysis. The results were analyzed at a 95% confidence interval with a $p < 0.05$ threshold for significance. The nurses had high scores for fondness of children and showed democratic attitudes the most and authoritarian attitudes the least. Their level of fondness for children increased as their democratic attitude scores increased. The BLOCS scores of nurses who liked children were higher than the nurses who liked them only a little, and the overprotective attitude scores of nurses who worked with adults were lower than those in pediatric services. Their level of fondness for children and parental attitudes showed no significant relationship with the variables of their parents' attitudes, employment duration, number of children, educational background, age, family type, field of work, statements about their fondness of children and voluntary choice of profession.

Keywords: fondness for children, nurses, parental attitudes

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Duygular, insanın en temel ögesidir ve sosyal bağların kurulmasında önemlidir. Duygular çocukların ilk dilidir ve anne-baba, çocuk iletişimde ve ilişkilerinde kilit rol oynar (Santrock, 2011). İnsan gelişiminde sevgi önemlidir. Çocuk sevgi ile özgüvenini oluşturur, varlığının önemli olduğunu anlar (Biberici, 2010). İnsanoğlunun yaşamın her evresinde gereksinim duyduğu sevgi özellikle çocuklar için doğduğu andan itibaren gerekli bir besin gibidir (Bektaş ve ark., 2015). Sevgi insanları birbirine yaklaştıran iyi ve olumlu duyguların tümüdür. Yetişkin bireyler sevme ya da ait olma ihtiyaçlarını seçip biçimlendirebilirken çocukların ise sevgi ihtiyaçları buldukları koşullar içerisinde şekillenmektedir (Akgün Kostak ve ark., 2017).Çocuk sevmek, karşılıksız sevginin en kabul edilmiş şeklidir. Çocuklar yaşamının büyük bir kısmını ailesi ile geçirir, sağlıklı ortamda, sağlıklı ilişkilerle yetişen çocuk kendi kendine yetmeyi, kendine saygı duymayı, kendinden memnun olmayı öğrenir (Tural Büyük ve ark., 2014).

Çocuğun sağlıklı ve olumlu kişilik geliştirebilmesi için sevgiye ihtiyacı vardır ve temeli ailede atılır. Sağlıklı bireylerin sonucunda sağlıklı toplum oluşabilmesi sağlıklı anne, baba ve çocuk ilişkisine bağlıdır. Anne babalar çocuk yetiştirirken değişik tutumlar gösterir (Akgün Kostak ve ark., 2017). Çocukların sağlıklı yetişmesi ve olumlu kişilik yapısı geliştirebilmesi için ebeveynlik tutumları önemlidir, olumlu olan tutumlar çocuğun ileride kendisine ve topluma faydalı birey olması için katkı sağlar (Şanlı ve Öztürk, 2012).

Anne baba olmak çocuğu dünyaya getirmek ya da bazı gereksinimlerin karşılanması değildir, çocuğun en büyük gereksinimi olan sevgi ve güven ortamında büyütülmesidir. Yapılan araştırmalar aile fertlerinin tutumları ve özellikleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Aşırı sert ve otoriter ailelerde, çocuk sürekli eleştirilir ve her davranışı göze batar. Bu ailelerde yetişen çocuklar yaratıcı ve hoşgörülü olamazlar. Demokratik ailelerde çocuk hangi durumda ceza hangi durumda ödül alacağını bilir. Evde demokratik ve özgür bir ortam vardır. Bu ortamda yetişen çocuklar yaratıcıdır, yeniliklere açıktır ve insanlara sevgi ile yaklaşır (Conk ve ark., 2013). İzin verici ebeveynler çocuklarına fazla özgürlük verirler, çocuklarını kontrol

etmezler ve bazen ihmale kadar giden bir hoşgörü ile davranırlar (Karabulut Demir ve Şendil, 2008).

Ebeveyn tutumu anne, baba ve çocuğun birbirleriyle etkilenmesini ifade eden ve bunun sonucunda ortaya çıkan davranışların bütünüdür. Ebeveynlerin tutumları oluşurken bazı değişkenlerden etkilenir. Ebeveynlerin kendi ebeveyninden gördüğü davranışlar, çevresel etmenler, bireyin kendini geliştirmesi, eğitim seviyesi, çocuk sayısı, ekonomik şartlar ve içinde bulunduğu çevre ebeveynlik tutumlarının oluşmasında etkili değişkenlerdendir (Canabakan Koç, 2015).

Anne babaların çocuklarına gösterdikleri tutumlar, çocuğun özellikleri ve kendi kişilik özelliklerinden etkilenebilmektedir. Önceleri çocuk bakımı annenin görevi olarak görülmekteyken günümüzde ise değişen yaşam koşulları ile beraber, aile yapısı ve çalışma koşullarının değişmesi ile birçok annenin evin dışında çalışma zorunluluğunun bulunması çocuk bakım sorumluluğunun paylaşılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır (Tezel Şahin ve Özyürek, 2008).

Çocuklarda yerleşen ve süreklilik gösteren çoğu davranış, ebeveynlerini model almaları sonucunda oluşmaktadır. İnsanların kendi anne babalarından etkilenecek oluşturdukları benlik durumlarının, ileride anne baba oldukları zaman nasıl davranacaklarını belirler. Çocukluk döneminde anne babalarıyla iletişime geçmemiş bireyler ileride çocuk yetiştirmede sorun yaşayabilirler. En iyi anne baba tutumu bilinmemekle birlikte, demokratik tutumun çocukların gelişiminde daha etkili bir yere sahip olduğu benimsenmiştir. Önemli olan hangi tutumun hangi ortam ve durumda kullanılması gerektiğinin belirlenebilmesidir (Yalçın ve Türnüklü, 2011).

Çocuğun kişilik özellikleri ve sosyal becerilerinin gelişebilmesi için ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişki önemlidir. Kişilerin çocuklara karşı tutumları ve davranışları çocuklarla birlikte olmaya dair düşüncelerden etkilenmektedir (Karabulut Demir ve Şendil, 2008). Bu nedenle hemşirelerin çocuk sevme durumları, çocuklarla vakit geçirmekten hoşlanmalarına, çocukları daha kolay kabul etmelerine ve iletişim kurarken daha özenli ve dikkatli davranmalarına katkı sağlar (Akgün Kostak, 2013). Literatürde hemşirelerin annelik yönüne vurgu yapılmış, annenin çocuğuna karşı gösterdiği tutum gibi hemşirelerin hastalarını koruduğu, onlara danışmanlık yaptığı, hastaların yapamadıkları bakımları onlara sağladığı belirtilmektedir (Akgün Kostak ve ark., 2017).

Hemşirelerin uyguladıkları bakım, çocuk sevme düzeyi ile ilişkilidir ve çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (Bektaş ve ark., 2015). Hemşirelik uygulamalı bir bilimdir. Çocuk hasta ile çalışmak hemşireye umut, sevgi, güven ve mutluluk gibi olumlu duygular hissettirirken aynı zamanda kızgınlık, korku, stres, çaresizlik gibi olumsuz duygular yaşamasına neden olabilmektedir (Chen et al., 2009). Hemşirelerin kendi ebeveynlik tutumları, nelerden etkilendiği konusunda bilgisinin olması toplum sağlığı ve uyguladıkları bakım sürecinde önem taşımaktadır (Tural Büyük ve ark., 2014).

Hemşirelerin ebeveyn olarak çocuk sevme ve ebeveynlik tutumları ve bu tutumların hemşirelik mesleğinden etkilenip etkilenmediğinin bilinmesi önemlidir. Ülkemizde hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ile ilgili çalışmalar yeni ve sınırlı sayıda olduğu söylenebilir (Akgün Kostak ve ark., 2017). Bu araştırma, hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1.Çocuk Kavramı

Tarihi süreç içerisinde çocukluk dönemine dair tanımlarda farklılıklar görülebilir. Çocukluk kavramına aynı toplumun ayrı kesimlerinde farklı anlamlar yüklenebilir (Sağlam ve Aral, 2016). Genellikle doğumdan ergenliğe kadar gelişmesi devam eden, reşit sayılmayan 18 yaşın altındaki bireyler çocuk olarak adlandırılır (Ceylan, 2017). Türk Dil Kurumu çocuk kavramını; bebeklik ve ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan erkek veya kız olarak tanımlamıştır (www.tdk.gov.tr., Erişim tarihi: 21 Ekim 2018).

Tarım toplumlarında çocuk ekonomik bakımdan faydalı araç niteliğindedir ilerleyen dönemle birlikte çocuk kavramı değişime uğramıştır. 17. Yüzyıldan sonra gelişmiş ülkelerde çocuğa aile olma duygusu verilirken çalışma hayatından uzak tutulmuştur. Günümüzde çocuk kavramı Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre 18 yaşından küçük her birey çocuk olarak kabul edilmektedir (Karakaş ve Çevik, 2016). Çocuklar birey olarak görülmeli ve toplumsal yaşama katılımı sağlanmalıdır. Çocuk yaşadığı toplumun, devletin, milletin bir parçası olduğu kabul edilmeli, kamu yararına korunmalı ve bir insan olarak sevgi ve şefkate değer olduğu unutulmamalıdır (Özdemir, 2012).Çocuk kavramı ele alınırken çocuğun gelişim dönemleri dikkate alınmalıdır (Sağlam ve Aral, 2016).

2.1.1.Çocukluk Dönemleri

2.1.1.1.Yenidoğan ve Süt Çocuğu Dönemi (0-1 Yaş):

Yenidoğan (neonatal) dönemi doğumdan sonra ilk 28 günü kapsar. Bu dönemde yenidoğan dış ortama uyum sağlamaya çalışır. Süt çocuğu dönemi ise 1 ay ile 12 ay arasını kapsar. Bu dönem fiziksel, mental ve sosyal gelişimin en hızlı olduğu dönemdir (Arıkan ve ark, 2013). Anne çocuk arasındaki ilişki bebeklik döneminde duygusal gelişimin temellerini atmaktadır. Bebek anne tarafından sevgi ile karşılanırsa anneye karşı güven duygusu gelişir ve bağlanır. Bu bağ ne kadar kuvvetli olursa çocuk sevildiğini hisseder ve duygusal gelişim açısından sağlıklı olur (Kara, 2014).

Bebekler anne babaları ile etkileşimde oldukları zaman gülümseme ve ağlama şeklinde iki duygusal ifade kullanır. Gülümseme bebeğin sosyal becerilerini geliştirme açısından önemli bir tepkidir. Ağlamak ise iletişim sağlayabilmek için sahip olduğu en önemli tepkisidir (Santrock, 2011).

2.1.1.2. Oyun Çocukluğu Dönemi (1-3 Yaş):

Esas öğrenme sürecinin başladığı dönemdir. Çocuk ve aile açısından benzersiz değişikliklerin hızlı olduğu bir dönemdir. Bu dönemde çocuk bedensel tepkilerini nasıl denetleyeceğini ve çevresinin kendisinden neler beklediğini öğrenir. Çocuk özerklik arayışındadır, bu yüzden anne- babanın desteğine, güven duygusuna yoğun şekilde ihtiyaç duyar. Çocuk kendisini kanıtlamak için yeni beceriler edinir ve bu edindiği yetenek ve beceriler ile anne- babanın sevgisini kazanacağını düşünerek ailesini etkilemek ister. Anne- baba bu dönemde çocuğu özerkleşme girişimini yüreklendirip akılcı biçimde yönlendirirse çocuk sağlıklı biçimde gelişir. Eğer ebeveynler çocuğu engellerse ve aşırı baskıcı tutum sergilerlerse çocuğun kendisinden, vücudundan utanmasına neden olur. Çocuk kendisine verilen değerden şüphe duyar. Bu dönem başarılı şekilde atlatılırsa çocukta güven duygusu, yeterlilik duygusu gelişir ve öz değerlerini kazanmış olur (Arıkan ve ark, 2013).

İki yaş dönemi çocukların bağımsız ilişkiler kurmaya başladığı dönemdir (Gizir, 2002). Çocukta bu dönemde rekabet, utanma, taklit, sosyal ve fiziksel bağımlılık, sosyal işbirliği, karşı çıkma, otoritenin kabulü gibi sosyal tepkiler oluşmaya başlar. Bu yaş döneminde çocuğun toplum ile bağları anne- baba ve aile bireyleri aracılığı ile gelişmektedir. Çocukta sosyal tepkiler gelişmeye başlar ve aile ile ilişki kurabilen bir üyeye dönüşür. Aile dışında kendi akranları ile beraber olmaktan hoşnut olur. Çocuğun aile dışındaki bireylerle kurduğu ilişki sayesinde uyum ve işbirliği gelişmeye başlar yani sosyal gelişimi artar. Bu dönemde çocuk büyüklerin sözünü dinlemek istemez, çevresinden yardım almak istemez, kendi başına yapmaya çalışır ve hareketleri sınırlandırıldığında sinirlenir. Karşıdakine kızdığı zaman öfke nöbetleri geçirebilir (Olçay, 2008).

Üç yaş dönemi çocukların başkalarının isteklerini reddettiği olumsuzluk dönemidir. Çocuk paylaşmayı bilmez ama aynı zamanda çocuk başkalarının haklarını da öğrenmeye başlar (Olçay, 2008). Bu yaşta çocuklarda "ben" kavramı gelişmiştir. Herkesin onu dinlemesini ve kendi isteklerinin olmasını ister kendi

yaşıtları ile oynamak istediğinde diğer çocuklarda "ben" kavramını koymak ister ve kısa sürede sorunlar oluşur. Bu yaşta çocuklar ilişki kurmada zorlanmazlar ama ilişkiyi sürdürmede sorun yaşarlar. Bu yaş çocuk için sosyal gelişim açısından önemlidir artık çocuk sosyal kişilik kazanmaya başlamıştır (Kandır, 2000).

2.1.1.3. Okul Öncesi Dönem (3-6 Yaş):

Çocuğun her şeyi kendi yapmak istediği temel alışkanlıkların kazanılmaya başladığı, sosyal becerilerinin geliştiği dönemdir. Çocuk bu dönemde çevresine olanlara karşı merak duyar ve merakını gidermek için çevresi ile sosyal etkileşime girer (Karoğlu ve Ünüvar, 2017). Çocuk çevresine karşı olumlu duygular içerisindedir. Cesaretlendirilen ailesi ve akranları tarafından kabul edilen çocuk duygusal açıdan iyi yetişir. Reddedilen, ihmal edilen ve istismara uğrayan çocuklar sosyalleşmede problem yaşarlar (Kara, 2014). Çocuğun sosyal becerilerinin gelişiminde aile, okul ve çevresi önemlidir. İlk sosyal ilişkilerini çocuk ailede atmaya başlar. Çocuğun ebeveynleri ile kurduğu ilişki geleceğe dair memnuniyet ve mutluluk duygusunu etkilemektedir (Gültekin Akduman ve ark, 2015).

Bu dönemde çocuğun girişimsel davranışları desteklenmeli, hayal gücü ve yaratıcılığı cesaretlendirilmeli, olumlu davranışları ödüllendirilmelidir. Aksi halde çocuk birilerine bağımlı olmayı öğrenir. Hemşireler bu dönemde çocukların sağlıklı gelişimi için ebeveynlere eğitim vererek güvenli, çocuğun keşfetmesini sağlayan bir çevre sağlayabilir (Arıkan ve ark, 2013).

Çocukların bu yaş döneminde psikomotor, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal yönden gelişmeye ihtiyacı vardır (Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay, 2013). Bu dönem çocukların yaratıcı düşüncelerini oluşturduğu kendi otorite ve kontrollerini sağladığı dönemdir (Ünver ve Yıldırım, 2013). Çocuk bu dönemde soyut düşünemez, çocuk ile iletişim kurarken basit şekilde detaya girmeden anlatılmalıdır (Cihangir, 2008).

Çocuk gelişimi bu dönemde çok hızlıdır. Anne, baba, arkadaş ve sosyal çevre ile etkileşim artmıştır ve yetişkinlerle uyum sağlamaya başlamıştır. Dil ve motor becerileri gelişmektedir. Bu gelişmeye bağlı olarak çevresine karşı merakı artmıştır. Her şeyi öğrenmek ister o yüzden anne- babaya sürekli sorular sorar, çocuk sorduğu

sorular yüzünden azarlanırsa çocukta suçluluk duygusunun gelişmesine neden olur (Erden ve Akman, 2001).

Bu dönemde çocuk girişken, neşeli ve konuşkandır. Cinsiyet farklılıklarını da bu dönemde öğrenir ve bunu oyunlarda kullanmaya başlar. Bu dönemde oyun çocuğun kişilik gelişimi için önemlidir. Çocuk oyunlarına çevresinde gördüğü her şeyi yansıtır. Hayal güçleri çok canlıdır bu nedenle çabuk korkarlar duyduklarını ve gördüklerini abartarak ve çarpıtarak anlatırlar. Bu dönemde gerçekte gerçek olmayanı karıştırırlar. Baba evde bir güç objesidir. Çocuk karmaşık duygular içerisindedir o yüzden erkek çocukları bu dönemde sünnet ettirilmemelidir, cezalandırıldığını düşünebilir (Yavuzer, 2007). Anne -babanın kullandığı disiplin yöntemleri önemlidir, çocuğun yetişkinlik döneminde hatırlayabileceği düşünülmektedir. Bu yüzden anne babanın çocuk ile kurduğu iletişim ve ebeveynlik tutumları da önemlidir. Bireylerin, çocuklarına kendi anne- babalarından gördükleri gibi davrandıkları düşünülmektedir (Erden ve Akman, 2001) .

Kız çocuklar kimliğini anneye benzeyerek kazanır. Annesi ile birlikte olmaktan onunla mutfakta iş yapmaktan çok hoşlanır, annenin beğenisini ve sevgisini kazanmak ister. Erkek çocuklarda kimliğini babaya benzeyerek kazanır, babasını örnek alır onun özelliklerini benimser ama aynı anda annesini babasından kıskanır. Sevdiğini paylaşmak istememe kişiliğin gelişmesinde önemlidir. Çocuklar örnek aldıkları anne-babanın duygularını, davranışlarını ve tutumlarını kişiliğinin bir parçası haline getirir (Yavuzer, 2007).

Dört yaş dönemi çocukların atılgan ve girişimci özelliklerini göstermeye çalıştığı dönemdir. Çocuk çevresini keşfetme çabası içerisindedir. Bilmediği konuları merak eder çevresinde bulunan yetişkinlere sürekli sorular sorar. Yetişkinleri gözlemler ve taklit etmeye başlar ama yaşlılarından da etkilenir. Arkadaşları ile daha uzun süre zaman geçirebilir. Bu yaşta çocuk daha uyumlu ve sakin yapıdadır (Gizir, 2002). Oyun süreleri daha uzamıştır ama oyun sırasında kendi taleplerini ortaya koyar bu da çatışmalara neden olur bu çatışmalar aynı anda bir toplumsal deneyimdir. Çocuk oyun sırasında diğer çocuklarında isteklerinin olduğunu fark eder bazen kendi isteklerinden vazgeçmesi gerektiğini öğrenir bu davranış sosyalleşmesine büyük katkı sağlar (Olcay, 2008).

Beş yaş dönemindeki çocuk için arkadaşları ile vakit geçirmek daha önemlidir ve ev dışında mutlu olurlar. Arkadaşlarını kendi seçmeye başlamıştır, kendinden küçük ve yetişkinlerle olmak yerine yaşlıları ile olmayı tercih eder. Üzgün ve sıkıntılı olan arkadaşlarının duygularını paylaşmaya ve rahatlatmaya çalışır. Günlük işlerde kendine yetmeye başlamıştır, kendisine verilen işleri tamamlamaya ve çocuk sahip olduğu yeteneklerinden en iyi şekilde yararlanmak ister. Bu yaşta en güvenilir yer ailedir. Çocuk toplumun isteklerine uygun davranmaya başlar yapmak istedikleri ve almak istedikleri için izin ister artık bazı görgü kurallarını öğrenmeye başlamıştır (Olçay, 2008).

Altı yaş dönemindeki çocuk başkaları gibi düşünmeye başlar. Başkalarının haklarına saygı duyup başkalarının duygularını paylaşmaya başlar, zaman zaman kendini eleştirebilir ve grup oyunlarında aktif şekilde yer alabilir. Bu yaşta çocuk dengesizdir, isyankar tutum ve davranış göstermeye başlar. Ani değişiklikler gösterir anne- baba bu değişikliklere anlam veremez. Yardımsız giyinme, yemek yeme, tek başına yıkanma gibi kendi kişisel işlerini halletmeye başlar. Kendine hobi, oyun ve kurallar geliştirir. Bu yaşta başkaları ile iyi ilişkiler kurma, dostluk, işbirliği, sempati, paylaşma gibi davranışların yanı sıra, kavga, ağız dalaşı, rekabet gibi davranışlarda görülebilir (Olçay,2008).

2.1.1.4.Okul Çocukluğu Dönemi (6-12 Yaş):

Bilişsel büyüme ve gelişmenin hızlandığı, fiziksel büyümenin yavaşladığı dönemdir. Bu dönemde sosyal ilişkiler gelişir aileden çok arkadaşlar önemlidir. Bu yaş döneminin en önemli özelliği kendi yaş grubu ile gruplaşmaların olmasıdır. Kendi arkadaşları ile olmaktan hoşlanır ama aynı zamanda beceri ve yeteneklerinin üstün olması çabası içerisindedir. Övülmeyi severler, akranları ile gizli konuşurlar, kendine özgü konuşma şekli ve kurallar belirlerler. Anne babalarına karşı çıkıp bağımsız hareket etme çabası içerisindedirler. Çocuğun uygun arkadaş seçimini sağlayabilmek için; çocuk desteklenmeli, yardım edilmeli ve duyguları incitilmemelidir (Arıkan ve ark, 2013).

Çocuklarının olumlu duygularını değerlendiren, doğru etkileşimde bulunan anne- babaların bu yaş grubu çocukların olumsuz duygularla baş etmeleri daha kolay olmaktadır (Kara, 2014).

2.1.1.5.Ergenlik Dönemi (12-20 Yaş):

Erişkinlik ile çocukluk arasında yaşanan en uzun dönemdir. Ergenlerdeki en önemli gelişim duygusal yoğunluğun artmasıdır. Bu duygusal durum çalışmak istememe, heyecanlanma, yalnız kalma isteği, çekingenlik ve mahcubiyet, hayalperest olma, karşı cinse aşık olma şeklindedir. Ergenlerde görülen duygusal problemler; bireysel zekalarından, okula devam durumundan, arkadaş çevresinden, ebeveynlerinin gösterdiği tutumdan ve çevreleri tarafından kabul edilme durumlarından etkilenir (Kara, 2014; Santrock, 2011; Koç, 2004).

Ergenlerin sosyal, cinsel ve mesleki kimliği oluşmaya başlar, aile hakimiyetinden kurtulma ve bağımsızlığını kazanmaya çalışır. Bu dönem çocukları kendine yoğunlaşır hatta ebeveynleri çocuklarını tembel, sorumsuz olarak tanımlar. Ergenler genel görünümünün toplumda yerini belirlediğini düşünürler. Akran ilişkisine önem verir, bir gruba üye olma çabası içerisindedir. İstenmeyen davranışlarda bulunabilirler. Hemşireler buldukları ortamlarda riskli davranışlar açısından ebeveynlere danışmanlık gereksinim duydukları konularda ergenlere rehberlik etmelidirler (Arıkan ve ark, 2013).

2.1.2.Çocuk Sevme

Sevgi herhangi bir bitkiye, eşyaya, hayvana ya da bir kişiye bağlanma şeklinde gösterilen duygudur. Sevgi birçok şekilde davranışa yansiyabilir. Bunlar; iletişime geçmek, gülümsemek, öpmek, temas kurmak, birlikte vakit geçirmek, güzel sözler söylemek şeklinde olabilir. Sevgi hem öğrenilip hem de öğretilen en güzel duygu olup yaşamın gereksinimlerinden biridir. Yetişkin bireyler sevme ve ait olma ihtiyaçlarını belirleyebilir ama çocuklar için sevgiyi doğdukları ve içinde buldukları ortam belirler. Çocuklukta sevgi ile kazanılan davranışlar yetişkin bir birey olduklarında kişiliğinin, inançlarının, alışkanlıklarının ve değer yargılarının belirlenmesinde etkilidir (Ercan, 2014).

Sevgi insanın gelişiminde temel bir besin kaynağı olup ruhu besler. Sevilen kişi başkalarını da sever ve sevgisini gösterir (Biberici, 2010). Her insan hayatının her evresinde sevgiye ihtiyaç duyar (Ceylan, 2017). Sevgi yaşamı yaşanılır ve değerli kılar. Maslow' un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de sevgi güçlü bir gereksinim olarak gösterilmektedir (Özmen, 1999). Çocuklarda sevgi doyurulması gereken bir ihtiyaçtır

(Ekşi, 1999).Sevgi; saygı, hoşgörü, ilgi ve alaka, anlamak, anlaşılma kavramları ile bir bütündür. Sevme hissi başkalarının haklarına saygı duymak ve hoşgörü ile korunmaktadır (Özmen, 1999).

Anne- baba, çocuk arasındaki ilişkilerde sevgi çok önemlidir. Çocukluk çağının ilk dönemlerinde çocuk kimden sevgi görürse sevgisi de ona dönük olur. Sevgi ihtiyacı karşılanmayan çocukta mutsuzluk iç çatışmalar ve sinirli davranışlar oluşur, bedensel ve ruhsal sorunlar ortaya çıkabilir (Biberici, 2010).

Çocuklar sosyal becerilerini anne babaları ile yaşadıklarından öğrenir daha sonra kardeşler, akrabalar ve diğer yetişkinler katılır. Sevgisini gösteren ebeveynlerin çocukları hayatı olumlu algılayıp diğer insanlarla kurdukları ilişkileri ödül olarak algırlar (Özabacı, 2006).

2.1.3.Hemşire ve Çocuk Sevgisi

Hemşirelik mesleği, iletişim empati ve sevgi üzerine temellidir. Hemşirelerin çocuk sevme durumları çocukları kolay kabul etmelerine, çocuklarla vakit geçirmekten hoşlanmalarına ve onlarla iletişim kurarken daha dikkatli ve özenli davranmalarını sağlamaktadır. Çocukta sağlıktan sapma olduğu zaman sevgi ve ilgiye gereksinim ihtiyacı artar, sağlık personelinde özellikle hemşirelerden sevgi görmesi, sevilmesi çok önemli bir gereksinimdir (Kara, 2014).

Çocuk hemşiresinin çocuğu ve ailesini savunucu ve koruyucu rolü vardır. Hemşirenin çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi için çocuklara sevgi ve ilgi göstermesi gerekir. Hemşirelerin çocuklara yönelik tutumları, aralarında kurdukları ilişki çocuğun hastaneye yatma durumunda sağlık personeline bakış açısı açısından önemlidir (Çavuşoğlu, 2013).

Çocuklar ile çalışan hemşirelerin mesleki doyum sağlayabilmesi için çocuklarla iletişime geçebilmesi, çocukları sevmesi ve görevlerini yerine getirebilmesi gerekir. Hastalık dönemlerinde iletişim çok önemlidir. Hemşirelerin yeterli iletişim kurabilmesi bakım kalitesini ve hasta memnuniyetini artırır (Tural Büyük ve ark, 2014).

Pediyatri alanında çalışan hemşirelerin sağlık hizmetlerini yeterli yerine getirebilmesi için çocuklara karşı nazik ve sevecen davranması çocuklar ile iletişim

kurarken sakin olması önemlidir (Tural Büyük ve ark, 2014). Sağlık hizmetlerinde, çocuğun gelişimsel dönemlerine göre gereksinimlerini anlayıp bu gereksinimleri sağlık bakım hizmetlerinde kullanması gerekir. Çocuk-aile ilişkisinde hemşire empati kurmalı ve işbirliği içerisinde olmalıdır. Bu iş birliği, sağlık hizmetlerini sunarken aile ve çocuğu mutlu edecektir (Contro and Sounkers, 2002).

Hemşireler birey, aile ve topluma ait verilen sağlık hizmetlerinin her birinde görev alırlar. Diğer meslek gruplarına göre hemşireler toplumu daha iyi tanıdıklarından aile bireyelerine daha rahat ulaşabilirler. Topluma sağlık ve danışmanlık hizmeti sunmak çocuk hemşireliğinin de en önemli rollerinden biridir. Çocuğun yaşadığı her yerde çocuk hemşirelerinin önemli yeri vardır. Hemşireler daha çocuk doğmadan anne ile birlikte ve anneye bebeğin beslenmesinden bakımına kadar rehberlik eder yani anneliğe hazırlar. Bebek doğduktan sonrada anne bebek ilişkisinin sağlıklı bir şekilde kurulmasında ve sürdürülmesinde yardımcı olur. Kendini yeterli hissedenden anne sorumluluklarını yerine getirerek çocuğuna karşı sağlıklı bir tutum geliştirecektir (Yiğen, 2005; Taylor and Redman, 2004).

2.2. Aile ve Çocuk

Aile, kadın ve erkeğin yasal olarak birleşmeleri sonucu evlilikle kurulan beraberliktir. Çocukların olması ile genişler ve toplumun çekirdeğini oluşturur (Çetinkaya, 2016). Başka bir deyişle aile, doğrudan birbirine akrabalık bağı ile bağlı olan yetişkinlerin çocuklara bakma sorumluluğunun yüklendiği biyolojik ilişki sonucu türünün devamını sağlayan karşılıklı ilişkilerin olduğu toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı bir birimdir (Yaşar Ekici, 2014). Çocuğun dış dünya ile olan bağlantısının kurulabilmesi için ve yaşamını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için aileye ihtiyacı vardır (Conk ve ark., 2013). Aileler çocuklarının refahında önemli rol oynarlar (Flynn et al., 2018).

Ailenin etkileri daha gebelik döneminde başlar. Ailede ki bireylerin anne karnındaki çocuğu istememesi anne adayını olumsuz etkiler. Annenin bebeğin gelişine karşı tepkileri, mutsuzluğu ruhsal anlamda yorgunluğu heyecanı ve olumsuz duygu durumu bebeğe geçer ve çocuk daha doğmadan etkilenmeye başlar, doğumdan sonrada bebeği olumsuz etkiler (Ünsal Seydoolları, 2008).

Fromm' a göre çocuğu tüm karakter yapısı aile tarafından şekillenmektedir. Aile, çocuğa toplumun değerlerini, kavramları, becerileri ve yaşam biçimlerini ileten psikolojik bir ajan gibidir. Aile toplumun özelliklerini yansıtarak çocuğun karakterini biçimlendirir (Fromm, 1999).

Birbirlerini anlamayan, iyi iletişim kuramayan ve etkileşimleri kötü anne-babalar sağlıklı ailelerin temelini oluşturur. Ailede sağlık sorunlarının yaşanması, ailedeki yaşayan bireylerin azalması ya da artması, işsizlik gibi faktörler de bireyin kendisine uymayan rolü üstlenmesi sonucu sağlıklı davranışlar sergileyebilir. Sağlıklı ailelerde çatışma azdır ve iyi iletişim mevcuttur. Aile birlik içerisinde zor durumların üstesinden gelebilir. Sağlıklı aile hiç sorunla karşılaşmayan aile değil, sorunların karşısında kriz yönetimini iyi yapabilen ailedir (Canabakan Koç, 2015).

Aile çocuğun toplumsallaşmasında belirleyici rol oynar. Aile tipi çocuğun toplumsallaşmasına etki eden en önemli faktördür. Bu toplumsallaşma sürecini, aile tipi yanında ailedeki birey sayısı, sosyo-ekonomik durum, yaşanan bölge ve kültürel değerler etkilemektedir (Yazgan İnanç ve ark., 2015).

2.2.1. Aile Tipleri:

2.2.1.1. Çekirdek Aile: Anne- baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan aile tipidir (Yazgan İnanç ve ark., 2015). Şehir toplumlarını oluşturan aile tipidir. Ailedeki bireylerin azlığına bağlı olarak, psikolojik olarak rahat, demokratik ortam ve çocuk sahibi olma isteklerini de beraberinde getirmektedir (Çetinkaya, 2016).

2.2.1.2 Geniş Aile: Anne, baba, çocuk ve büyükanne veya büyükbabalarında bulunduğu aile tipidir. Bu aile tipine dayı, teyze, hala gibi kan bağı bulunan kişilerde katılabilir. Kırsal bölgelerde hala devam etmekte olan geleneksel aile tipidir. Bazı ailelerde aynı apartmanda hep birlikte birbirlerinden ayrılmayan, beraber yemek yedikleri, sohbet ettikleri yatma zamanında da kendi dairesine çekildiği durumda da kendini gösterebilir (Çetinkaya, 2016).

2.2.1.3. Parçalanmış Aile: Anne babanın birbirinden ayrı yaşamaları, boşanmaları veya ölüm ile çocukların aileden ayrılma hallerini içeren durumdur. Üç ana şekilde gerçekleşmektedir.

Ölüm: Çocuklar yaş dönemine göre farklı tepkiler verebilir. Çocuk ölen anne veya babanın dönmeyeceğine emin olduğunda kaybı kabullenir ölen kişiye olan duygularını ailenin başka fertlerine gösterir (Herdem ve Bozgeyikli, 2013).

Ayrılma: Zorunlu sebeplerden dolayı ebeveynlerden birinin uzun süre evden ayrılması ailenin parçalanmasına neden olur. Ayrılığın süresi uzadıkça çocuklar üzerinde olumsuz etki yaratır (Şentürk, 2006). Bazı ebeveynler ise çocuk sahibi olduktan sonra aniden ailesini terk edebilir. Bu durum çocuk için yaralayıcı bir durumdur. Çocuk ebeveyninin nerede nasıl yaşadığı, geri dönüp dönmeyeceğini merak eder (Özağı, 2007).

Boşanma: Boşanmada çocuklar masumdur bu durumun sessiz kurbanlarıdır. Boşanma sürecinde çocuklar daha fazla etkilenir. Çünkü boşanma çocuk için aile kavramını yıkan bir olaydır. Anne babanın göstermiş olduğu tutum çocuğun örselenme derecesini etkiler (Herdem ve Bozgeyikli, 2013).

2.3. Ebeveynlik Tutumları

Tutum, belirli nesne, ortam ve bireylere olumsuz ya da olumlu tepki göstermedir. İnsanın geliştirdiği tutumlar, onun kişiliği ile şekillenmektedir. Bireyler anne- baba oldukları zaman çocuk yetiştirme ile ilgili tutumlar geliştirmektedir (Erbay ve Çağdaş, 2007).

Ebeveyn insanı büyüten büyüklere verilen addır ve anne- babanın ikisinden de bahsetmek için kullanılır. Çocukları ile ebeveynleri arasındaki ilişkide anne ve babanın davranışları ve olaylar karşısında verdikleri tepkiler önemlidir. Toplumda ruh sağlığı yerinde bireyler olabilmesi için anne- babaların çocukları ile doğru iletişim ve davranışlarda bulunması gerekmektedir (Okumuş, 2018).

Ebeveynlik tutumları anne- baba ve çocuğun birbiri ile etkilenmesi sonucu ortaya çıkan davranışların bütünüdür. Ebeveynlik tutumları oluşurken bazı değişkenlerden etkilenebilir. Bunlar kendi ebeveynlerinden gördükleri davranışlar, kendini geliştirmesi, çevresel faktörler ve bunların yanında ekonomik şartlar, çocuk sayısı, eğitim seviyesi ve içinde buldukları çevre tutumlarının oluşmasında etkili olan değişkenlerdir (Koç, 2015)

Bütün ebeveynlerin çocuklarının nasıl biri olacağına dair idealleri vardır. Çocuklarının davranışlarını, ahlaki değerlerini, bilgi birikimini merak ederler. Kendilerini rol model olarak kullanırlar bunun için cezalandırma ya da ödül yoluna giderler. Çocukları için arkadaş, okul, komşu seçerler ve her ebeveynin kendine göre uyguladığı farklı tutum ve davranışlar gelişir (Karabulut Demir, 2007).

Ebeveyn tutumlarının sınıflandırılması davranışlar aracılığı ile ortaya çıkmaktadır. Anne-babanın tutumları çocuğun gelecekteki hayatını hal ve hareketlerini insanlar ile olan ilişkisinde de önemli bir rol oynar. Ebeveyn tutumları çocukların psikolojik, fiziksel, cinsel, bilişsel ve dil gelişimi açısından önemlidir (Senemoğlu, 2012). Çocuğun sosyalleşmesinde, kültürel değerlerin aktarımı için ebeveynlik tutumları iyi bir araçtır (Grusec et al., 2000).

2.3.1. Ebeveynlik Tutumlarının Sınıflandırılması

2.3.1.1. Demokratik Tutum

Demokratik tutumda çocuk evin bir bireyi olarak görülür evin içerisinde çocukta söz hakkına sahiptir. Eşit ve paylaşımcı davranışlar mevcuttur. Çocuk hangi yaşta olursa olsun birey olarak değer görmelidir (Alabay, 2017). Bu tutum içerisinde büyüyen çocuklar düşüncelerini rahatlıkla anlatabilirler ve bağımsız kişilikleri oluşur (Kızıltepe ve ark., 2013). Demokratik ortamlarda yetişen çocuklar yaratıcıdır, daha arkadaş canlısıdır, yetişkinlerle ve akranları ile işbirliği yapabilen mutlu çocuklardır (Keown and Woodward, 2006). Demokratik anne baba tutumunda anne babalar çocuklarına koşulsuz sevgi ve saygı gösterirler, anne babanın davranışı güven verici kararlı ve tutarlıdır (Sezer, 2010).

Demokratik aile ortamlarında çocuk hangi durumlarda ceza alacağını ve hangi durumlarda ödül alacağını bilir. Bu aile ortamında çocuğa olumlu davranışlar aktarılır. Konulan kuralların mantıklı bir açıklaması vardır ve çocuklar yaptığı işlerde teşvik edilir. Bu ortamda yetişen çocuklar yeniliklere açıktır ve yaratıcı yönleri gelişmiştir. İleriki dönemlerde mesleklerinde kararlıdır, mücadeleyi severler başkalarının haklarına saygı duyarlar ve kendi haklarını da savunurlar (Conk ve ark., 2013).

Demokratik tutum gösteren ebeveynler çocuklarından katı bir takım isteklerde bulunan, kontrol eden ebeveynlerdir. Aynı zamanda sevgilerini hissettirip

çocuk ile iletişim kurarlar, tutarlıdır (Bacanlı, 2014). Çocuğun gösterdiği uygun olmayan davranışlarını açıklarlar ve gerektiğinde kurallara uymasını isterler. Olumlu davranışlarını ödüllendirirler. Demokratik anne baba tutumu çocuk için en uygun olan tutumdur ve bu tutumda büyüyen çocuklar sağlıklı kişilik yapısı geliştirirler (Akgün Kostak ve ark., 2017; Bacanlı, 2014).

2.3.1.2. Aşırı Koruyucu Tutum

Çocuğun her zaman kontrol altında tutulmaya çalışıldığı, anne babanın çocuğun bütün hayatını yönlendirdiği anne baba tutumudur (Okumuş, 2018). Anne babalar çocuğun başına kötü şeyler geleceği endişesi taşır ve çocuğun kendi kendine bir şeyler yapmasına izin vermez (Conk ve ark., 2013). Genellikle tek çocuk sahibi olan ailelerde ya da tek ebeveynin bulunduğu ailede daha çok görülmektedir (Canabakan Koç, 2015; Dinçer, 2008).

Bu tutumu gösteren aileler çocuklarına fazla özen gösterirler hak ettiklerinden daha fazla koruyup kollarlar, bu koruyup kollama çocuğun her davranışına bir sınırlama getirir. Bazen bu tutum da çocuk kendi kıyafetlerini giyebildiği, yemeğini yiyebildiği halde bir bebek muamelesi görür. Bu durum genellikle anne ve çocuk arasında görülmektedir (Avan, 2018).

Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarına büyük bir sevgi ile bağlanmışlardır, sıcakkanlı, verici ve koruyup kollayıcıdır. Hayatı çocukları üzerine kuruludur. Kaç yaşında olursa olsun çocuklarına küçük bir çocuk gibi davranırlar. Çocuklarının üzülmesine dayanamazlar ve ağlamasını istemezler. Çocuğu yapabileceği şeyleri bile anne babası onun yerine yapar. Çocuk aileyi yönetmeye başlar. Ailelerinden ayrılmak istemezler ve ailelerinden ayrıldıklarında bunalıma girerler. Ebeveynlerin gösterdiği sevgiye karşı kuşku duymazlar ama yetersizlik duygusu taşırlar. Girişken davranamazlar ve kendilerini kanıtlayamazlar. Zora gelmeyi sevmezler ve sorumluluk almak istemezler. Arkadaşlık ilişkisinde de nazını çeken bir kişiye bağlanırlar ve her şeyi karşı taraftan beklerler (Sarı, 2007; Yiğen, 2005; Olcay, 2008).

Bu ebeveynlik tutumunda ceza yöntemi olarak, sevgiyi esirgemek, ayıplamak gibi daha çok manevi cezalar kullanırlar. Çocuklar yanlış yapmaktan korkarlar ve anne-babadan onay almadan iş yapamazlar (Ünsal Seydoolları, 2008). Bu ailelerde

yetişen çocuklar, ürkek, çekingen, aşırı bağımlı ve güvensiz, kendi başına hareket edemeyen, risk alamayan, zor durumda kaldıklarında suçlarını başkaların üstüne atabilen, sosyalleşemeyen çocuklardır. Kendisini bir gruba dahil ettirebilmek için isyankar, toplum dışı davranışlarda bulunabilirler (Okumuş, 2018).

2.3.1.3. Otoriter Tutum

Otoriter tutumda ebeveynler çocuk yetiştirirken, çocuklara söz hakkı tanımadan baskıcı, hükmedici yaklaşıma sahiptir (Yazgan İnanç ve ark., 2015). Çocuk sürekli eleştirilir yaptığı her şey göze batar ve cezalandırılır. Çocuk düşüncelerini söyleyemez, hastalık ifadelerini çok kullanır ceza görme korkusu ile yalana başvurabilir. İleriki yaşantılarında itaatsiz davranışlar gösterebilir, içe kapanıktırlar bu aileler de yetişen çocuklar hoşgörülü olamazlar yaratıcı değillerdir (Conk ve ark., 2013).

Otoriter tutumda kurallara sıkı sıkıya uyması beklenen çocuk sürekli kontrol altında tutulur. Baskı altında olan çocuk kurallara uymazsa ceza alır, anne- babaya boyun eğer. Verilen cezaların suç ile orantısı yoktur, bağırma, azarlama, dövme, korkutma, kınama sık görülen ceza çeşitlerindedir (Onat, 2010).

Anne babanın olası bir patlamasını engellemek için çocuklar korktukları için iyi davranırlar ve içsel disiplini geliştiremezler. Bu ailelerde yetişen çocuklar sevginin esirgenmesi ve sık ceza almalarından dolayı çekingen, isteksiz, güvensiz ve pasif kişilik yapısına sahiptirler. Özellikle erkek çocukları çevresine karşı daha saldırgan davranışlarda bulunabilir. Çocuklar anne-babalarının kendilerini sevmediğini düşünürler. Okulda derslerinde başarısız çevresine zarar veren yaramaz çocuk durumuna düşerler (Başal ve Derman, 2013).

Otoriter anne-babaların ebeveynlik tutumu çok katı ve disiplinlidir. Sadece anne baba fikirleri geçerlidir, çocukların sorgulama hakkının olmadığı bir tutumdur. Çocukların kurallara sorgulamadan uyması beklenir, sorumluluk almalarına izin verilmez. Otoriter davranış anne ya da babada veya her ikisinde de görülebilir. İtaat beklerler çocukların isteklerini önemsemezler. Bu tutumda yetişen çocukların kendi kararlarını veremeyen, kendi başına iş yapma yeteneği olmayan dış etkilerden çabuk etkilenen bireyler olarak yetişirler (Okumuş, 2018).

Bu tutumda anne babalar çocukları için en iyisini ve en doğrusunu yaptıklarına inanırlar, çocuklarının da şartsız kabul etmesini isterler (Avan, 2018). Yapılan araştırmalara göre ebeveynlerin otoriterlik dereceleri arttıkça çocuklarında sorunlarının arttığı belirlenmiştir (Hale, 2008).

2.3.1.4. İzin Verici Tutum

İzin verici tutumda anne- babalar çocuklarına aşırı derecede özgürlük verirler, çocuklarını kontrol etmezler ihmale kadar giden bir hoşgörü ile davranırlar. Aile sıcak ve ilgilidir bazen çocuğu kontrol etme, sınırlamalar konusunda gevşektirler. Bu çocuklar istediğini istedikleri zaman yaparlar, istedikleri zaman yemek yer, sokağa çıkar, televizyon seyreder ve istedikleri zaman uyurlar (Spera, 2005).

Bu tutumda anne- babalar çocuklarını şımartırlar, ailenin merkezini çocuk oluşturur. Bu çocuklar şımarık olma eğilimindedirler. Bağımsız, talep kar ve itaatsiz olabilirler, ileriki dönemde anti-sosyal davranışlar gösterebilirler (Yalçın ve Türnüklü, 2011). Çocuk bazen duygularını kontrol edemeyebilir ve stres ile başa çıkma, sorumluluk alma konusunda sorun yaşayabilirler (Spera, 2005; Sümer ve ark., 2010).

Çocuklarına hoşgörü ile davranan anne- babalar çocuklarının düşüncelerini ve duygularını önemserler ve dikkate alırlar. Kendine güvenen çocuklar ailelerinde aldıkları sevgi ve ilginin sonucunda oluşmaktadır. Bu tür çocuklar genelde kendileri ile ilgili kararları almakta ve ailesinden teşvik görmektedirler (Çetinkaya, 2016).

Çocuk ailesinden aldığı hoşgörülü davranışla beraber düşünebilen, sorgulayan, güveni olan, kendi kendine karar verebilen sorumluluk alabilen kişilik kazanır. Bazen hoşgörünün aşırı derecede olması, çocuk üzerinde kontrolün düşük olması çocuğu her isteğini kabul gösterme olarak ortaya çıkar. Çocuğa disiplin alışkanlığı kazandırılmazsa nerede ne yapması gerektiğini bilmeyen uyarıları dikkate almayan sınırsız davranış gösterirler. Çocuk ahlak kurallarını bile öğrenemez, anne babasını kendisine sürekli hizmet etmesini isteyebilir. Anne babasını bir model olarak değil bir hizmet aracı olarak görmektedirler. Toplum hayatına ayak uyduramazlar ve sosyal hayata uyum gösteremeyecek duruma gelirler (Avan,2018).

2.3.1.5. Dengesiz (Tutarsız- Kararsız) Tutum

Anne baba arasında görüş ayrılığı ya da değişken davranış gösterme sonucunda dengesiz tutum görülmektedir. Ebeveynler çocuğun yanında çocuk ile ilgili konuda birbirlerini eleştirirler. Taraflardan biri çocukları kayırır ve birinin olumsuz olarak düşündüğü yaklaşımı diğeri olumlu olarak düşünebilir (Polat, 2015).

Bu tutumda ebeveynlerin çelişen mesajlar vermeleri genel özellikleridir. Anne- babanın birbirlerini onaylamaması şeklinde olabileceği gibi aynı ebeveynin bir duruma verdiği farklı mesajlar şeklinde de olabilir. Çocuğun yaptığı bir davranışa annenin kızıp yasaklayıp başka zamanda gülerek karşılaması bu duruma örnek olarak verilebilir. Evde bazı kurallar vardır ama bu kurallara her zaman aynı tepkiler verilmemektedir. Bu durumda çocuk ebeveynlerin duygu durumuna göre davranışlarını düzenlemeye çalışır ve çocukta duruma göre davranma özelliği ortaya çıkmaktadır. Bu tutumda çocuk kendine ait bir kişilik geliştiremez ve çocuk çevresine göre kişilik geliştirmeye başlar (Çakılcıoğlu, 2016).

Ebeveynler bu tutumda aşırı hoşgörü ile, sert cezalandırma arasında gidip gelmektedir. Çocuk bu durumda nerede, ne zaman, ne yapacağını bilemeyebilir ve " ne zaman ne yaparsam cezadan kurtulabilirim" sorusuna yanıt arar (Sarı, 2005; Şanlı, 2007; Ayyıldız, 2005). Böylelikle çocukta değerler sisteminin oluşması engellenir ve çocuk anne babasıyla bazen kendisi ile de çatışır (Şanlı, 2007).

2.3.1.6. İlgisiz (Kayıtsız) Tutum

İlgisiz tutum ebeveynlerin çocuğu görmezden gelmesi, yalnız bırakması şeklindedir. Bu tutumda boş vermek ile hoşgörü birbirine karışmaktadır (Dinçer, 2008). Bu tutum çocuğa karşı denetim, kabul ve ilginin düşük düzeyde bulunduğu tutumdur. Ebeveynler çocuğuna karşı ayıracağı zamanı aza indirger ve çocuğunu kendinden uzak tutar hatta işlerine engel olarak görür. Ebeveynler çocuklarını ihmal edebilirler ve bu tutumun uç noktası çocuk istismarı olarak görülmektedir. Çocuklarının gereksinimlerinin farkında değildirler çocuk kendilerini rahatsız etmediği sürece sorun görmezler.

Bu tutumda çocuk kendini değersiz görür ve kendisi ile ilgili olumlu düşünceler geliştiremez. Ebeveynlerinin dikkatini çekebilmek için kötü davranışlarda

bulunur ve yanlış arkadaşlıklar kurar. Madde bağımlılığı görülebilir ve bu tutumda yetiştirilen çocukların suç işleme oranı fazladır (Şanlı, 2007; Türkbay ve ark., 2018).

2.3.1.7. Mükemmeliyetçi Tutum

Ebeveynler çocuklarının her zaman en iyisini yapmasını ve kusursuz olmasını isterler. Çocuklarının ne yapmak istediğine dair fikirleri sorulmaz neler yapması gerektiği ebeveynler tarafından planlanmıştır. Çocuğun yapması gereken verilen görevlerin kusursuz yerine getirilmesidir. Bu tutumda çocuklar aileleri tarafından sürekli başkaları ile kıyaslanır ve anne-baba memnuniyetsizdir hep daha iyisini isterler. Bu tarz ailelerde sevgi koşulludur ve çocuk başarılı olduğu zaman sevgi görür, başarısız olduğu zamanda sevgiden mahrum kalır. Çocuk bu tutumu benimsedikçe kendisine yaklaşımı da aynı olacaktır sadece kendilerini mükemmel oldukları zaman seveceklerdir. Yaptıkları işlerde başarılı olsalar da insanlarla ilişkileri problemlidir olacaktır (Çakılcıoğlu, 2016).

2.3.1.8. Reddedici Tutum

Bu tutum, genellikle istenmeyen gebeliklerde ve evlilik dışı olan çocuklara karşı ortaya çıkmaktadır. Anne-baba ile ilgili başka sorunlarda bu tutuma neden olabilir. Bu tutumda çocuğa ilgi ve sevgi verilmez hatta istenmediği duygusu verilmektedir. Çocuğu istemediklerini farklı şekillerde ortaya koyabilirler. Çocuk terk edilebilir ya da sürekli hakarete maruz kalabilir. Çocukta insanlara karşı güvensizlik gelişir, anne-babasından sevgi görmediği için kendisini de sevmez, insanlarla ilişki kurmakta zorlanır ve genellikle ikili ilişkileri iyi değildir. Sahip olduklarını kaybetme duygusu yaşarlar (Tuzcuoğlu, 2004; Çakılcıoğlu, 2016).

Bu tutumla yetişen çocuklar sevgi ve ilgi görmek için olumlu davranışlar gösterebilirler, istedikleri karşılığı alamazlarsa saldırgan davranış gösterebilirler (Çakılcıoğlu, 2016).

2.3.1.9. Ayrımcı Tutum

Ebeveynlerin çocukları arasında birini diğerinden ayırdığı ve daha özenli davrandığı tutumdur. Çocuklar arasında duygusal kırgınlıklar, rekabet içerisinde olma ve birbirlerine karşı olumsuz duygular gelişmektedir. Bu ebeveynlik tutumunda kişi belirgin şekilde çocuğa diğer çocuklardan farklı davranır. İstenmeyen çocuğun her

yaptığı eleştirilir, ne yapsa suçtur, hiçbir davranışı onaylanmaz ve beğenilmez. Çocuğun sürekli eksiklikleri ve hataları aranır. Çocuğu ezmek için en ufak fırsat bile değerlendirilir. Çocuk evde oluşan bütün problemlerin sorumlusu olarak görülür (Okumuş, 2018).

2.3.2. Ebeveynlik Tutumlarını Etkileyen Faktörler

Çocuk Sayısı: Ailede çocuk sayısının artması ile beraber çocuklara ayrılan zaman ve ilgi azalabilir (Ayyıldız, 2005).

Çocuğun Cinsiyeti: Bazı ailelerde erkek ve kız çocuklar için beklentiler farklıdır ve çocuğun cinsiyetine göre farklı ebeveynlik tutumlarına neden olabilir. Kız erkek ayrımı geleneksel toplumlarda belirgindir. Kız çocuklarının çekingen, itaatkar olması beklenirken erkek çocuklarının istekleri yerine getirilir (Yörükoğlu, 2000).

Doğum Öncesi Çocuğa Dair Beklentiler: Doğan çocuğun ebeveynlerin beklentilerine uymaması düş kırıklığı ve öfkeye neden olabilmektedir bu da ebeveynlik tutumlarını etkiler, hatta anne-baba çocuğu istemeyebilir (Şanlı, 2007; Ayyıldız, 2005; Yavuzer, 2003).

Çocuğun Yaşı ve Doğum Sırası: Ebeveynlik tutumları çocuğun yaşına göre de değişmektedir. Çocuğun gelişim dönemlerine göre ailenin tutum sergilemesi gerekmektedir. Ebeveynlik tutumlarını çocuğun doğum sırası da etkilemektedir. Ebeveynlerin ilk çocuktan beklentileri yüksekken son çocuklarına karşı gevşek tutum ya da çok sıkı disiplin uygulayabilirler (Çakılcıoğlu, 2016).

Aile Tipi: Çekirdek ailelerde anne babalara büyüklerin karışması olmadığı için ilişkilerini düzenleyebilir yani çocuklarını istedikleri gibi yetiştirebilir. Çekirdek ailede tutumlar daha dengelidir. Geniş ailede, çocuk herkes tarafından bir yöne çekilir birinin şımarttığını diğeri dövebilir (Yörükoğlu,2000; Ayyıldız, 2005). Parçalanmış ailelerde ise çocuk genellikle annesi ile kalmaktadır. Anne çalışıyorsa ve eşin desteğinden mahrum kalırsa anne yükü tek başına almaya çalışır ve ilişkisini sağlıklı yürütemez. Babadan sevgi ve ilgi görmeyen çocuklarda, kendine saygısını yitirmiş, güvensiz ve terk edilmiş duygusu olabilir (Wolchik et al., 2000; Ayyıldız, 2005).

Çocuğun Kişisel Özellikleri: Çocuğun doğduğundan beridir var olan özellikleri ebeveynlerin çocuğa karşı göstereceği tepkiyi etkilemektedir. Söz dinlemeyen, şımarık, çok ağlayan çocuklara daha olumsuz yaklaşılırken sakın uslu olana çocuklara daha olumlu yaklaşılmaktadır (Yavuzer, 2003; Ayyıldız, 2005; Şanlı, 2007).

Aile mizacı uyumlu olan çocuk eğitiminde zorlanmaz ama bazı ihtiyaçları gözden kaçabilir. Mizacı uyumsuz olan çocuk sürekli uyarıldığı için ihmal edilme olasılığı daha düşüktür ve ebeveynlerin daha sabırlı olması gerekir. Aile çocuğa karşı olumsuz duygular hissedebilir hatta çocuğa karşı ceza ve baskı gösterebilir. Uyumsuz mizaca sahip çocuk anne ile fazla ilişki kursa da kolay mizaca sahip çocuğun ailesi ile kurduğu ilişki daha kalitelidir (Şanlı, 2007; Cüceloğlu, 2000).

Ebeveynlerin Yaşadığı Toplumun Kültürel Değerleri: Kültürel yönden farklı ailelerin ebeveynlik tutumlarının da farklı olduğu görülmektedir ve bunun nedeni toplumun geleneklerinden kaynaklanmaktadır. Örneğin batı toplumunda çocuklar okul öncesi dönemde disiplin edilir ve okul döneminde bağımsızlık kazanmaları sağlanır. Türk toplumunda ise çocuk okul öncesi dönemde korunur ve okul döneminde disiplin edilmeye çalışılır (Şanlı, 2007; Yörükoğlu, 2004).

Çocuğun Kronik Hastalığının Olması: Çocuğun kronik hastalığa sahip olması ebeveynlik tutumlarını etkilemektedir. Kronik hastalığı olan çocuğa anne yaşadığı endişeden dolayı aktivitelerini kısıtlayıp aşırı koruyucu tutum gösterebilir (Şanlı, 2007).

Ailenin Sosyoekonomik Durumu: Sosyoekonomik düzeyde ebeveynlerin tutumlarını etkilemektedir. Üst düzeyde sosyoekonomik duruma sahip olan ebeveynleri sosyoekonomik düzeyi alt seviyede olan ebeveynlere göre otoriteye daha az önem vermektedir ve bağımsızlığa, yaratıcılığa, eşitliğe daha fazla önem vermektedir, sorun çözmeye odaklıdır (Kolebe, 2004; Şanlı, 2007). Sosyoekonomik düzeyi düşük anneler çocuklarına daha sert davranabilmekte bunun nedeni olarak olanakların kısıtlı olmasına bağlı yıpranmaları ve stresli olmaları görülmektedir (Westbrook and Schultz, 2000; Ayyıldız, 2005).

Ebeveynlerin Eğitim Durumu: Eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynler çocuğun gelişimi için çocuğa özgürlük verilmesini ve çocukların kendilerini

yönetmelerini önemserler. Eğitim düzeyi düşük olan ebeveynlerde ise geleneksel çocuk yetiştirme tutumu sergilemektedirler (Şanlı, 2007; Grigorenko and Sternberg, 2000; Von Der Lippe, 1999; Tudge et al., 2000).

Eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynler demokratik tutum sergilerken, eğitim düzeyi düşük ebeveynlerin otoriter tutum sergiledikleri görülmektedir. Ebeveynlerin bilgisizlik yüzünden hata yapmaları geleneksel yöntemle çocuk yetiştirmeleri çocuklarının gelişimini etkiler ve hatalı davranışlarda bulunmasına neden olabilir (Çakılcıoğlu, 2016).

Annenin Yaşı: Annenin yaşının küçük olması olgunluk düzeyi açısından anneyi olumsuz etkilemektedir. Özellikle anne ergenlik döneminde ise çocuklarından beklenti içerisinde olabilir ve çocuklarına karşı sevgi göstermede isteksiz davranabilir (Grigorenko and Sternberg, 2000; Ayyıldız, 2005). Küçük yaşta anne olanların pozitif yönde ebeveynlik tutumları ve çocuk yetiştirme konusunda bilgi ve becerileri daha azdır. Bu nedenle çocuğa sözü dinletebilmek için daha fazla baskı ve disiplin uygulama yolunu seçebilir (Rafferty and Griffin, 2010).

Ebeveynlerin Kendi Yetiştiriliş Tarzı: Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları kuşaklar arasında geçiş gösterir ve ebeveynler tutumlarını gösterirken kendi ebeveynlerinin onlara karşı göstermiş olduğu tutumdan etkilenir. Ebeveynler kendi ailesinden görmediği ilişkileri de çocuklarına vermek isteyebilir. Ailesinden sevgi şefkat görmemiş biri çocuğuna karşı koruyucu tutum sergileyebilir. Otoriter tutumla büyümüş ebeveynlerde çocuğuna karşı aşırı izin verici tutum sergileyebilir (Grusec, 2006; Şanlı, 2007).

Eşler Arasındaki İlişki: Aile içerisinde eşler arasındaki ilişki ebeveynlik tutumlarının belirlenmesinde rol oynar. Sağlıklı bir ailenin oluşması sağlıklı bir ilişkiden geçer. Eşlerin aynı fikirleri savunmaları birbirlerine karşı sürekli saygı ve sevgi duymaları çocuklarının mutlu, arkadaş canlısı ve dengeli bir birey olmalarını sağlar. Eşler aralarında anlaşamaz, mutsuz ve birbirlerine karşı saldırgan, sevgi beslemeyen tutum gösterirlerse çocuklarının bağımlı ve sağlıksız olmalarına yol açabilir (Çakılcıoğlu, 2016; Dinçer, 2008).

2.3.3. Ebeveynlik Tutumlarını Geliştirmede Hemşirenin Rolü:

Toplum sağlığının geliştirilmesi için; çocuk sağlığının korunması ve geliştirilmesi önemlidir. Bunun için sorumluluk, aileye, sağlık çalışanlarında ve toplumsal çevreye düşer. Çocuk toplumun çekirdeği olan aile kurumunda yetişir, bilinçlenir ve topluma karışır. Çocuğun, sağlık davranışının şekillenmesinde ve fiziksel, bedensel ve psikolojik açıdan sağlıklı birey olarak yetişmesinde ailenin rolü önemlidir (Shields et al., 2006; Aykanat ve Gözen, 2014).

Çocuk sağlığı hemşireliğinde amaç; çocuğun toplum ve aile içerisinde kültürel, duygusal, fiziksel ve toplumsal yönden gelişimini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda aile merkezli yaklaşım önemlidir, yani aile ve çocuğa yönelik uygulamalar çocuk hemşiresinin işlevlerini oluşturur (Ayyıldız, 2005).

Hemşirelik mesleğinin temel ilkesi sağlığın korunması ve geliştirilmesidir. Bu temel ilke çocuk hemşiresinin de en önemli rollerinden biridir. Hemşireler aynı anda topluma sağlıkla ilgili konularda danışmanlık hizmeti sunar ve bireye, aileye ve topluma yönelik sağlık hizmetlerinin her bir evresinde görev alır (Westbrook and Schultz, 2000).

Hemşireler danışmanlık ve eğitim hizmetlerini kurumlarda, okullarda çeşitli organizasyonlarla bilgi ve becerileri ile yerine getirebilirler. Son yıllarda hemşirelerin sağlığı koruma ve geliştirmeye yönelik eğitimleri artış göstermektedir. Hemşirelerin alanlarında yapacakları araştırmalar, gereksinimlerin belirlenmesini, eğitim ve danışmanlık hizmetlerini iyi bir şekilde sunmalarına katkı sağlayacaktır (Ayyıldız, 2005).

Duffy (1988) sağlığı geliştirme ile ilgili yayımladığı makalesinde hemşirelik çalışmalarını belirlemek için hemşirelik araştırma dergisinde anne- babanın çocuğun kabulü ve bunun çocuk üzerine etkilerini, anne-çocuk iletişimini, anne eğitiminin sağlık davranışı üzerine etkilerini belirlemek için ailede sağlığın teşviki ve geliştirilmesi amacı ile yapılan hemşirelik araştırmalarını değerlendirmiştir. Bunun sonucunda daha çok hemşirelik araştırmalarının planlanması ve yapılması ile aile sağlığını geliştirmeye yönelik sunulan hizmetlerin nitelikli olabileceği sonucuna varmıştır.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi ve Amacı

Araştırma, hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ile ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı tasarımda gerçekleştirildi.

3.2. Araştırmanın Soruları

1. Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri nedir?
2. Hemşirelerin ebeveynlik tutumları nedir?
3. Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasında ilişki var mıdır?

3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma İstanbul İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Haziran-Ağustos 2018 tarihleri arasında yapıldı.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan 2-6 yaş arasında çocuğa sahip olan 77 hemşire oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve araştırmanın yapıldığı tarihlerde hastanede bulunan 70 hemşire örnekleme oluşturdu. Hemşirelerden üçü yıllık izinde olduğu, dördü araştırmaya katılmayı kabul etmediği için araştırma kapsamına alınmadı.

3.5.Araştırmaya Alınma Kriterleri

1. 2-6 yaş arasında çocuğa sahip olan hemşire olması,
2. Araştırmaya katılmayı kabul etmesi,
3. Tüm sorulara cevap vermesi.

3.6. Veri Toplama Araçları

Veriler, " Kişisel Bilgi Formu" (EK.1), "Barnett Çocuk Sevme Ölçeği (BÇSÖ)" (EK.2) ve " Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)" (EK.3) kullanılarak toplandı. Araştırma verilerinin toplanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi araştırmacı tarafından yapıldı.

3.6.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu; hemşirelerin demografik özelliklerini belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan 9 sorudan oluşmaktadır. Bu formda katılımcının yaşı, eğitim durumu, çocuk sayısı, aile yapısı, çalışma yılı, çalıştığı alan, çocukları sevip sevmediği, ailesinin ebeveyn olarak gösterdiği tutum ile ilgili sorular yer almaktadır.

Kişisel bilgi formunun kapsam geçerliliği için 5 uzman kişinin görüşü alındı. Uzman kişilerden her bir maddeyi anlaşılabilirliği ve uygunluğu açısından değerlendirerek (1 puan= uygun değil, 2 puan=Biraz uygun, 3 puan=uygun, 4 puan=Çok uygun) puan vermeleri istendi. Kapsam geçerliliği indeksi (Erefe 2004) kullanılarak uzman görüşleri değerlendirildi. Kişisel bilgi formunun kapsam geçerliliğinin %91 olduğu belirlendi.

3.6.2.Barnett Çocuk Sevme Ölçeği (BÇSÖ)

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Barnett ve Sinsini (1990) tarafından insanların çocuklara yönelik tutumlarını ölçmek amacı ile geliştirilmiş bir değerlendirme aracıdır. Ölçek bireylerin çocukları sevme durumunu belirlemek amacıyla on dört maddeden oluşmaktadır. Maddelerde bireylerden belirtilen düşünceye, "Hiç katılmıyorum" yanıtından, "Tamamen katılıyorum" yanıtına kadar değişkenlik gösteren yedi derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Ölçekten alınan puanlar 14-98 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanlara göre yüksek puan alan bireylerin çocukları daha çok sevdiği, düşük puan alan bireylerin ise çocukları daha az sevdiği anlamına gelmektedir. Ölçekte yer alan çocukları sevmeyi belirlemeye yönelik maddelerden 4 (3,6,10 ve 13) ü olumsuz, geri kalan diğer 10 madde olumlu anlam taşımaktadır. Olumlu maddelerin puanlamasında " Tamamen katılıyorum" yanıtı "7" puan, "Hiç katılmıyorum" yanıtı ise "1" puan almaktadır. Olumsuz maddelerin puanlamasında da "Hiç katılmıyorum" yanıtı "7" puan, " Tamamen

katılıyorum" yanıtı ise "1" puan almaktadır. Tersine çevrilerek değerlendirilmektedir.

Ülkemizde ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması Duyan ve Gelbal tarafından 2008 yılında yapılmıştır. Duyan ve Gelbal (2008) ölçekten alınan 14-38 puanı düşük, 39-74 puanı orta, 75-98 puanı yüksek çocuk sevme puanı olarak belirtmişlerdir. Araştırmacılar tarafından yapılan çalışmada test-tekrar test güvenirliği 0.85 ve iç tutarlılık katsayısı 0.92 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada Cronbach's alpha değeri 0.89 olarak saptanmıştır.

3.6.3.Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)

Ebeveyn Tutum Ölçeği, Karabulut Demir ve Şendil (2008) tarafından 2-6 yaş arasında okul öncesi çocuğa sahip olan ebeveynlerin çocuk yetiştirme davranışlarını ölçmek amacı ile geliştirilmiştir. Bu ölçek " Demokratik", "Otoriter", "İzin verici" ve " Aşırı koruyucu" olmak üzere dört alt boyuttan ve toplam 46 maddeden oluşan likert tipi bir ölçek olup demokratik tutum için 17 madde, otoriter tutum için 11 madde, aşırı koruyucu tutum için 9 madde ve izin verici tutum için 9 madde bulunmaktadır. Oluşturulan bu maddeler davranış biçimleri şeklinde olup, her davranış biçiminin karşısında sıklık oranlarına göre farklılaşan " 5" seçenek bulunmaktadır. Maddelerin puanlamasında " her zaman böyledir" 5, "çoğu zaman böyledir" 4, "bazen böyledir" 3, "nadiren böyledir" 2, "hiçbir zaman böyle değildir ise 1 puan alır. Ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Her boyuttan alınan puanlar ayrı ayrı hesaplanarak her boyut için bir puan elde edilmektedir. Yüksek puan almak o boyutun temsil ettiği davranış şeklini benimsemek anlamına gelmektedir.

ETÖ için yapılan güvenirlik analizleri sonucunda Cronbach's alpha değerleri "demokratik tutum" için 0.83, "otoriter tutum" için 0.76, "aşırı koruyucu tutum" için 0.75 ve "izin verici tutum" için ise 0.74 olarak bulunmuştur (Karabulut Demir ve Şendil, 2008). Bu çalışmada Cronbach's alpha değerleri "demokratik tutum" için 0.85, "otoriter tutum" için 0.67, "aşırı koruyucu tutum" için 0.77 ve "izin verici tutum" için ise 0.67 olarak bulundu.

Şekil-1. ETÖ Boyutları, Madde Sayıları ve Madde Numaraları:

BOYUTLAR	MADDE	MADDE NUMARASI
Demokratik tutum	17	2,5,6,7,10,13,14,15,18,20,23,25,29,36,37,38,42
Otoriter tutum	11	3,9,11,19,26,27,32,35,39,40,45
Aşırı koruyucu tutum	9	4,8,12,16,21,22,28,41,46
İzin verici tutum	9	1,17,24,30,31,33,34,43,44
Toplam	46	

3.7. Verilerin Toplanması

Çalışmanın yapılabilmesi için kurumdan gerekli izinler alındıktan sonra İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan 2-6 yaş arasında çocuğa sahip olan hemşireler belirlendi. Veri toplama aşamasında hemşirelere araştırmanın amacı açıklanarak bilgi verildi ve bireysel bilgilerin başka yerde kullanılmayacağı açıklandı. Bilgilendirilmiş Olur Formu (EK.4) imzalatıldı. Araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelerden "Kişisel Bilgi formu", "Barnett Çocuk Sevme Ölçeği" ve "Ebeveyn Tutum Ölçeği"ni doldurmaları sağlandı. Tüm soruları tam olarak tamamlayan katılımcılar araştırma kapsamına alındı. Bilgi formu yaklaşık 10 dakikada, ölçekler ise 20 dakikada dolduruldu. Veriler araştırmacı tarafından toplandı.

3.8. Araştırmanın Etik Yönü

Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 2018/13-36 karar no ile etik kurul onayı alındı (EK.5). Etik kurul onayı ile birlikte İstanbul İl Sağlık Müdürlüğünden (EK.6) ve İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinden (EK.7) kurum izinleri alındı.

Araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelere kendilerinden alınan bireysel bilgilerin başka hiç kimseye açıklanmayacağı ya da bu bilgilere başkalarının ulaşmasına izin verilmeyeceği, kendilerine açıklanan amaç dışında hiç bir şekilde kullanılmayacağı konusunda güvence verilerek gizlilik ilkesine bağlı kalındı. Gönüllülük ve gizlilik ilkesi gereği isim kullanılmadı.

3.9.Verilerin İstatistiksel Analizi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS 24.0 İstatistik paket programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) yanı sıra normal dağılımın incelenmesi için Kolmogorov - Smirnov dağılım testi kullanıldı. Tüm ölçek puanları normal dağılıma sahip olmadığı için parametrik olmayan istatistiksel yöntemler tercih edildi.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup durumunda, parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Mann Whitney U test kullanıldı. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında ikiden fazla grup durumunda, parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi kullanıldı. Ölçekler arası ilişkilerin incelenmesinde Spearman Korelasyon Analizi kullanıldı. Sonuçlar % 95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

3.10Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma bulguları, İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan ve 2-6 yaşında çocuğa sahip hemşirelerden elde edilen verilerle sınırlıdır. Araştırmada hemşirelerin çocuk sevmeye düzeyini belirlemek amacı ile kullanılan Duyan ve Gelbal (2008) tarafından geliştirilen "Çocuk Sevmeye Ölçeği"nin, ebeveynlerin çocuk yetiştirme davranışlarını belirlemek için Karabulut, Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilen "Ebeveyn Tutum Ölçeği"nin ölçtüğü değerlerle sınırlıdır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Hemşirelerin Çocuk Sevme Düzeyleri ve Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen bulgular verilmiştir. Araştırma bulguları 3 başlık altında incelenmektedir.

4.1. Hemşirelerin Tanıtıcı Özellikleri

4.2. BÇSÖ ve ETÖ Puan Ortalamaları ve Karşılaştırılması

4.3. Tanıtıcı Özellikler ile BÇSÖ ve ETÖ' den Alınan Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

4.1. Hemşirelerin Tanıtıcı Özellikleri

Bu bölümde, hemşirelerin tanıtıcı özelliklerini kapsayan bulguların dağılımları yer almaktadır. Katılımcıların tanıtıcı özelliklerinin dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (N=70)

Tanıtıcı Özellikler		N	%
Yaş	20-30 Yaş	22	31,4
	31-40 Yaş	45	64,3
	41 Yaş Ve üstü	3	4,3
Eğitim Durumu	Lise	9	12,9
	Ön Lisans	6	8,5
	Lisans	48	68,6
	Lisans üstü	7	10,0
Çocuk Sayısı	1	36	51,4
	2	29	41,4
	3 ve üstü	5	7,2
Aile Yapısı	Çekirdek Aile	58	82,9
	Geniş Aile	11	15,7
	Parçalanmış Aile	1	1,4
Çalışma Yılı	1-5 Yıl	9	12,9
	6-10 Yıl	30	42,8
	11-15 Yıl	22	31,4
	16 Yıl Ve üstü	9	12,9
Çalıştığı Alan	Erişkin Servisler	41	58,6
	Pediyatrik Servisler	29	41,4
Mesleği İsteyerek Seçme	Evet	47	67,1
	Hayır	23	32,9
Çocukları Sevme	Evet	65	92,9
	Hayır	2	2,9
	Biraz	3	4,2
Ailenin Ebeveyn Olarak Gösterdiği Tutum	Demokratik Tutum	19	27,1
	Otoriter Tutum	15	21,4
	Koruyucu Tutum	28	40,0
	İzin Verici Tutum	8	11,5
	Toplam	70	100,0

Araştırmaya katılan hemşirelerin %63,3'ünün 31-40 yaş aralığında, %68,6'nın lisans mezunu,%51,4'ünün bir çocuğa sahip olduğu, %82,9'unun çekirdek aile, %42,8 inin 6-10 yıldır çalıştığı, %41,4'ünün pediatri servislerinde çalıştığı, %67,1'inin mesleği isteyerek seçtiği, %92,9'unun çocukları sevdiği belirlendi.

Hemşirelerin ailesinin ebeveyn olarak gösterdiği tutum değişkenine göre 19'u (%27,1) Demokratik tutum, 15'i (%21,4) Otoriter tutum, 28'i (%40,0) Koruyucu tutum, 8'i (%11,4) İzin verici tutum olarak dağılım gösterdiği görüldü.

4.2.BÇSÖ ve ETÖ Puan Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Bu bölümde, hemşirelerin BÇSÖ toplam ve ETÖ toplam puan ortalamalarının dağılımı ve ölçekler arasındaki ilişki incelenmiştir.

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeği puan ortalamalarının dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2:Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı (N=70)

	Ort	Ss	Min.	Max.	
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam Puan	87,343	12,737	45	98	
Ebeveyn Tutumu Toplam Puan	151,500	11,236	122	182	
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	75,357	6,842	55	85
	Otoriter Tutum	20,600	4,620	11	36
	Aşırı Koruyucu Tutum	32,757	6,011	16	44
	İzin Verici Tutum	22,786	4,733	11	34

Hemşirelerin “BÇSÖ toplam” puan ortalaması (87,343 ± 12,737) puan; ETÖ alt boyutlarından “demokratik tutum” puan ortalaması (75,357 ± 6,842) puan; “otoriter tutum” puan ortalaması (20,600 ± 4,620) puan; “aşırı koruyucu tutum” puan ortalaması (32,757 ± 6,011) puan; “izin verici tutum” puan ortalaması (22,786 ± 4,733) puan; “ebeveyn tutumu toplam” puan ortalaması (151,500 ± 11,236) puan olarak saptandı.

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği toplam puan ortalaması ile Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalaması arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Analizi ile değerlendirilmiş ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam Puan Ortalaması ile Ebeveyn Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki (N=70)

		Barnett Çocuk Sevme Ölçeği	
		r	p
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	0,374	0,001
	Otoriter Tutum	-0,195	0,106
	Aşırı Koruyucu Tutum	0,081	0,506
	İzin Verici Tutum	0,076	0,532
Ebeveyn Tutumu Toplam Puanı		0,238	0,047

***Spearman Korelasyon Analizi**

Analiz sonucuna göre demokratik tutum ile BÇSÖ arasında %37,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki bulundu ($r=0,374$; $p=0,001<0,05$). Başka bir deyişle demokratik tutum puanı arttıkça BÇSÖ toplam puanın arttığı belirlendi.

Otoriter tutum, aşırı koruyucu tutum, izin verici tutum ile BÇSÖ arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmadı (sırasıyla $r=-0,195$; $p=0,106>0,05$; $r=0,081$; $p=0,506>0,05$; $r=0,076$; $p=0,532>0,05$).

Ebeveyn tutumu ile BÇSÖ arasında %23,8 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki belirlendi ($r=0,238$; $p=0,047<0,05$). Buna göre ebeveyn tutumu toplam puanı arttıkça BÇSÖ toplam puanı da artmaktadır.

4.3. Tanıtıcı Özellikler ile BÇSÖ ve ETÖ’ den Alınan Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Bu bölümde, hemşirelerin tanıtıcı özellikleri (yaş, eğitim durumu, çocuk sayısı vb.) ile BÇSÖ ve ETÖ’ den alınan puan ortalamalarının karşılaştırılması yapılmıştır.

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının çalışma yılı değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çalışma Yılı Değişkeni ile Karşılaştırılması (N=70)

			N	Ort	Ss	KW	p
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		1-5 Yıl	9	84,667	15,984	1,809	0,613
		6-10 Yıl	30	86,300	12,978		
		11-15 Yıl	22	91,318	7,134		
		16 Yıl Ve	9	83,778	18,157		
Ebeveyn Tutumu Toplam		1-5 Yıl	9	159,889	10,576	6,257	0,100
		6-10 Yıl	30	149,733	11,668		
		11-15 Yıl	22	152,818	8,705		
		16 Yıl Ve	9	145,778	12,337		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	1-5 Yıl	9	78,111	5,011	2,333	0,506
		6-10 Yıl	30	74,700	7,983		
		11-15 Yıl	22	74,500	6,375		
		16 Yıl Ve	9	76,889	5,110		
	Otoriter Tutum	1-5 Yıl	9	22,222	7,612	5,106	0,164
		6-10 Yıl	30	19,700	3,870		
		11-15 Yıl	22	21,864	3,468		
		16 Yıl Ve	9	18,889	5,159		
	Aşırı Koruyucu Tutum	1-5 Yıl	9	35,111	3,480	3,022	0,388
		6-10 Yıl	30	33,200	6,150		
		11-15 Yıl	22	32,318	4,883		
		16 Yıl Ve	9	30,000	9,152		
	İzin Verici Tutum	1-5 Yıl	9	24,444	5,790	4,624	0,201
		6-10 Yıl	30	22,133	4,032		
		11-15 Yıl	22	24,136	4,433		
		16 Yıl Ve	9	20,000	5,545		

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumunun, hemşirelerin çalışma yılına göre incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$).

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının çocuk sayısı değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çocuk Sayısı Değişkeni ile Karşılaştırılması (N:70)

			N	Ort	Ss	KW	p
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		1	36	85,028	15,013	2,298	0,317
		2	29	90,724	8,053		
		3 Ve üstü	5	84,400	15,176		
Ebeveyn Tutumu Toplam		1	36	150,278	12,136	1,615	0,446
		2	29	152,345	10,791		
		3 Ve üstü	5	155,400	6,025		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	1	36	74,444	7,362	0,911	0,634
		2	29	76,448	6,063		
		3 Ve üstü	5	75,600	7,733		
	Otoriter Tutum	1	36	19,861	4,716	3,193	0,203
		2	29	21,414	4,289		
		3 Ve üstü	5	21,200	5,891		
	Aşırı Koruyucu Tutum	1	36	32,944	6,572	4,904	0,086
		2	29	31,655	5,205		
		3 Ve üstü	5	37,800	3,834		
	İzin Verici Tutum	1	36	23,028	4,712	0,759	0,684
		2	29	22,828	4,759		
		3 Ve üstü	5	20,800	5,310		

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumunun, hemşirelerin çocuk sayısı değişkenine göre incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmedi ($p>0,05$).

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının çocukları sevme değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çocukları Sevme Değişkeni ile Karşılaştırılması (N=70)

			N	Ort	Ss	KW	p
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		Evet	65	89,200	9,945	8,334	0,016
		Hayır	2	70,000	35,355		
		Biraz	3	58,667	12,662		
Ebeveyn Tutumu Toplam		Evet	65	152,185	11,211	3,861	0,145
		Hayır	2	144,500	10,607		
		Biraz	3	141,333	7,638		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	Evet	65	75,769	6,626	5,008	0,082
		Hayır	2	77,500	0,707		
		Biraz	3	65,000	6,245		
	Otoriter Tutum	Evet	65	20,646	4,712	2,975	0,226
		Hayır	2	16,500	2,121		
		Biraz	3	22,333	1,528		
	Aşırı Koruyucu Tutum	Evet	65	32,785	6,043	0,055	0,973
		Hayır	2	33,000	9,899		
		Biraz	3	32,000	5,292		
	İzin Verici Tutum	Evet	65	22,985	4,788	3,177	0,204
		Hayır	2	17,500	2,121		
		Biraz	3	22,000	2,646		

Hemşirelerin çocuk sevme düzeylerinin, çocukları sevme değişkenine göre incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görüldü (KW=8,334; p=0,016<0,05). Buna göre; çocukları sevdiğini söyleyen hemşirelerin BÇSÖ toplam puanları (89,200 ± 9,945), biraz sevdiğini söyleyen hemşirelerin BÇSÖ toplam puanlarından (58,667 ± 12,662) yüksek bulundu.

Hemşirelerin ebeveynlik tutumları, çocukları sevme değişkenine göre incelendiğinde; yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (p>0,05).

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının eğitim durumu değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Eğitim Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılması (N=70)

			N	Ort	Ss	KW	p
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		Lise	9	82,333	18,728	0,344	0,951
		Ön Lisans	6	88,667	11,570		
		Lisans	48	87,875	12,118		
		Lisans üstü	7	89,000	9,557		
Ebeveyn Tutumu Toplam		Lise	9	149,000	11,467	1,196	0,754
		Ön Lisans	6	152,833	6,795		
		Lisans	48	151,438	11,920		
		Lisans üstü	7	154,000	10,328		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	Lise	9	71,667	9,069	1,662	0,645
		Ön Lisans	6	76,167	5,981		
		Lisans	48	75,917	6,555		
		Lisans üstü	7	75,571	6,214		
	Otoriter Tutum	Lise	9	20,556	3,909	4,786	0,188
		Ön Lisans	6	17,167	2,483		
		Lisans	48	20,958	4,894		
		Lisans üstü	7	21,143	4,375		
	Aşırı Koruyucu Tutum	Lise	9	32,444	3,909	3,523	0,318
		Ön Lisans	6	36,500	8,142		
		Lisans	48	32,313	6,182		
		Lisans üstü	7	33,000	4,967		
	İzin Verici Tutum	Lise	9	24,333	4,796	2,442	0,486
		Ön Lisans	6	23,000	5,254		
		Lisans	48	22,250	4,858		
		Lisans üstü	7	24,286	3,251		

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumunun, hemşirelerin eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmedi ($p>0,05$).

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının yaş değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Yaş Değişkeni ile Karşılaştırılması (N=70)

			N	Ort	Ss	KW	p
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		20-30 Yaş	22	84,091	15,892	1,113	0,573
		31-40 Yaş	45	88,800	10,866		
		41 Yaş Ve	3	89,333	13,317		
Ebeveyn Tutumu Toplam		20-30 Yaş	22	153,409	11,329	1,522	0,467
		31-40 Yaş	45	150,867	11,520		
		41 Yaş Ve	3	147,000	3,000		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	20-30 Yaş	22	75,500	7,216	0,424	0,809
		31-40 Yaş	45	75,111	6,889		
		41 Yaş Ve	3	78,000	3,464		
	Otoriter Tutum	20-30 Yaş	22	20,546	5,755	3,390	0,184
		31-40 Yaş	45	20,889	4,041		
		41 Yaş Ve	3	16,667	2,082		
	Aşırı Koruyucu Tutum	20-30 Yaş	22	33,818	5,603	1,785	0,410
		31-40 Yaş	45	32,489	5,915		
		41 Yaş Ve	3	29,000	10,583		
	İzin Verici Tutum	20-30 Yaş	22	23,546	3,937	1,466	0,481
		31-40 Yaş	45	22,378	5,149		
		41 Yaş Ve	3	23,333	4,041		

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumunun, hemşirelerin yaş değişkenine göre incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı($p>0,05$).

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının aile yapısı değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Aile Yapısı Değişkeni ile Karşılaştırılması (N=70)

		N	Ort	Ss	MW	p	
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		Çekirdek	58	86,138	13,577	242,500	0,207
		Geniş Aile	11	92,909	4,323		
Ebeveyn Tutumu Toplam		Çekirdek	58	151,931	10,827	314,500	0,941
		Geniş Aile	11	151,273	12,297		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	Çekirdek	58	75,293	6,847	311,500	0,902
		Geniş Aile	11	75,182	7,250		
	Otoriter Tutum	Çekirdek	58	20,759	4,654	314,500	0,941
		Geniş Aile	11	20,636	3,802		
	Aşırı Koruyucu Tutum	Çekirdek	58	33,155	5,982	283,500	0,560
		Geniş Aile	11	31,818	5,212		
	İzin Verici Tutum	Çekirdek	58	22,724	4,614	287,500	0,605
		Geniş Aile	11	23,636	5,390		

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumunun, hemşirelerin aile yapısı değişkenine göre incelendiğinde yapılan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı($p>0,05$).

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının çalıştığı alan değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Çalıştığı Alan Değişkeni ile Karşılaştırılması (N=70)

			N	Ort	Ss	MW	p
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		Erişkin	41	85,488	15,037	548,500	0,581
		Pediyatrik	29	89,966	8,038		
Ebeveyn Tutumu Toplam		Erişkin	41	149,683	12,103	438,000	0,062
		Pediyatrik	29	154,069	9,498		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	Erişkin	41	75,073	7,377	583,500	0,895
		Pediyatrik	29	75,759	6,110		
	Otoriter Tutum	Erişkin	41	20,220	5,032	498,000	0,249
		Pediyatrik	29	21,138	3,989		
	Aşırı Koruyucu Tutum	Erişkin	41	31,707	6,014	421,500	0,039
		Pediyatrik	29	34,241	5,786		
	İzin Verici Tutum	Erişkin	41	22,683	5,260	567,500	0,747
		Pediyatrik	29	22,931	3,954		

Hemşirelerin aşırı koruyucu tutum puan ortalamalarının çalıştığı alan değişkenine göre incelendiğinde yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görüldü (Mann Whitney U=421,500; p=0,039<0,05). Erişkin servislerde çalışan hemşirelerin aşırı koruyucu tutum puanları (31,707), pediyatrik servislerde çalışan hemşirelerin aşırı koruyucu tutum puanlarından (34,241) düşük bulundu.

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumunun, hemşirelerin çalıştığı alan değişkenine göre incelendiğinde Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (p>0,05).

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden alınan puan ortalamasının mesleği isteyerek seçme değişkeni ile karşılaştırılması Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo11: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden Alınan Puan Ortalamasının Mesleği İsteyerek Seçme Değişkeni ile Karşılaştırılması (N=70)

			N	Ort	Ss	MW	p
Barnett Çocuk Sevme Ölçeği Toplam		Evet	47	87,766	12,686	493,000	0,550
		Hayır	23	86,478	13,083		
Ebeveyn Tutumu Toplam		Evet	47	151,468	11,628	537,000	0,965
		Hayır	23	151,565	10,642		
ETÖ Alt Boyutları	Demokratik Tutum	Evet	47	75,383	6,999	525,000	0,846
		Hayır	23	75,304	6,664		
	Otoriter Tutum	Evet	47	20,255	4,637	458,500	0,304
		Hayır	23	21,304	4,607		
	Aşırı Koruyucu Tutum	Evet	47	32,787	6,217	535,500	0,950
		Hayır	23	32,696	5,700		
	İzin Verici Tutum	Evet	47	23,043	5,043	501,000	0,620
		Hayır	23	22,261	4,081		

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumunun, hemşirelerin mesleği isteyerek seçme durumu değişkenine göre incelendiğinde Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmedi($p>0,05$).

5. TARTIŞMA

Hemşirelik mesleğinde insan ve çocuk sevgisi olması gereken en önemli özelliktir (Gelbal ve Duyan, 2010; Tural Büyük ve ark. 2014). Karabulut Demir ve Şendil (2008) okul öncesi dönem çocuklarının gelişim sürecinde ebeveynlik tutumlarının önemli olduğunu ve incelenmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Çalışma hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile gerçekleştirildi.

Araştırmaya katılan hemşirelerin tanıtıcı özellikleri incelendiğinde hemşirelerin çoğunluğunun 31-40 yaş aralığında, lisans mezunu, bir çocuğa sahip olduğu, çekirdek aile, 6-10 yıldır çalıştığı, pediatri servislerinde çalıştığı, mesleği isteyerek seçtiği ve çocukları sevdiği belirlendi. Hemşirelerin ailesinin ebeveyn olarak gösterdiği tutum değişkenine göre 19'u (%27,1) Demokratik tutum, 15'i (%21,4) Otoriter tutum, 28'i (%40,0) Koruyucu tutum, 8'i (%11,4) İzin verici tutum olarak dağılmakta olduğu görüldü (Tablo 1).

Çocuklarda kişiliğin tam gelişebilmesi için sevgiye ihtiyaç vardır. Hemşireler çocukların duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimlerini belirleyebilmek için çocuklara gerekli olan sevgi ve ilgiyi göstermeleri gerekmektedir (Erdem ve Duyan, 2011; Kara, 2014).

Bu çalışmada hemşirelerin Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması $87,343 \pm 12,737$ puan olarak bulundu (Tablo 2). Gündoğan (2018) pediatri hemşirelerinin hemşire-hasta etkileşimlerine yönelik tutum ve davranışları ve çocuk sevme düzeylerini belirlemek amacı ile yaptığı çalışmasında pediatri hemşirelerinin BÇSÖ puan ortalamasını $85,80 \pm 13,74$ puan olarak belirlemiştir. Akgün Kostak ve ark. (2017) hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve çocuk yetiştirme tutumlarını incelediği çalışmada hemşirelerin çocuk sevme puan ortalamasını $87,58 \pm 14,13$ puan olarak bulmuştur. Tural Büyük ve ark. (2014) çocuk ve erişkin kliniklerinde çalışan hemşirelerin çocuk sevme ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında hemşirelerin çocuk sevme puan ortalamasını $85,01 \pm 11,65$ puan olarak bulmuştur. Erdem ve Duyan (2011) yaptıkları çalışmada pediatri hemşirelerinin çocuk sevme puan ortalamasını $82,07 \pm 16,35$ puan olarak belirlemiştir. Bektaş ve ark (2015) hemşirelik

öğrencilerinin çocuk sevme durumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada çocuk sevme düzeylerini yüksek olarak belirtmiştir. Aşçı ve ark. (2017) hemşirelik öğrencilerinin çocuk sahibi olmaya yönelik görüşleri ve çocuk sevme durumlarının incelendiği çalışmada BÇSÖ puan ortalamasını $82,66 \pm 15,19$ puan olarak bulmuştur. Bu çalışmalara göre hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin çocuk sevme puan ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir.

Hemşirelerin ebeveyn tutum ölçeği puan ortalamalarında en yüksek puan ortalamasının demokratik tutum düzeyi ve en düşük otoriter tutum düzeyi olduğu belirlendi (Tablo 2). Alabay (2017) 422 ebeveyn ile yapmış olduğu okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarını incelediği çalışmada ebeveynlerin büyük bir kısmının demokratik tutum ile yaklaştığını (%83,9) ve en az otoriter tutum ile (%0,9) ile çocuğa yaklaşım gösterdiğini belirtmiştir. Durmuşoğlu Saltalı ve Arslan (2012) ebeveyn tutumlarının anasınıfına devam eden çocukların sosyal yetkinlik ve içe dönüklük davranışını yordamasına ilişkin çalışmasında annelerin çocuklarına yönelik gösterdikleri tutum puan ortalamalarında en yüksek demokratik tutum ($47,83$ $sd=11,54$) olarak bulmuştur. Çalışma sonuçlarımız Alabay (2017) ve Durmuşoğlu Saltalı ve Arslan (2012)'in çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Ailelerin çoğunlukla demokratik tutum gösterdikleri görülmektedir.

Çalışmada hemşirelerin demokratik tutum puanı arttıkça BÇSÖ toplam puanının da arttığı Ebeveyn Tutum Ölçeği toplam puanı arttıkça BÇSÖ toplam puanının arttığı belirlendi (Tablo 3) Akgün Kostak ve ark. (2017) yapmış olduğu çalışmada hemşirelerin demokratik tutum ile çocuk sevme düzeyi arasında, hemşirelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk sevme düzeyleri arasında ilişki olmadığını belirlemişlerdir. Hemşirelerin eğitim düzeyinin yüksek olmasından kaynaklı olarak demokratik tutumun çocuk sevme düzeyini etkilediği söylenebilir.

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ile çalışma yılı arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 4). Tural Büyük ve ark. (2014), Akgün Kostak ve ark. (2017) hemşireler ile yapmış olduğu çalışmada çalışma yılı ile çocuk sevme puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bildirmişlerdir ($p>0,05$). Erdem ve Duyan (2011) çocuk hemşirelerinin çocuk sevme durumlarını belirlemek amacı ile yapmış olduğu çalışmada ise çalışma yılı ile çocuk sevme puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Kara (2014) Kocaeli ilinde

çocuklarla çalışan hemşirelerin çocukları sevme durumlarının iletişim becerilerine etkisinin incelendiği çalışmada çalışma yılı ile çocuk sevme düzeyi arasında ilişki bulunmamıştır. Bu çalışmaların sonucu çalışmamızdaki bulgular ile benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlara dayanarak hemşirelerin meslekteki çalışma sürelerinin çocuk sevme düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı söylenebilir.

Hemşirelerin ebeveynlik tutumları ile çalışma yılı arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 4). Tural Büyük ve ark. (2014), Akgün Kostak ve ark. (2017) hemşireler ile yapmış olduğu çalışmada çalışma yılı ile çocuk yetiştirme tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Çalışma sonucu diğer çalışma bulguları ile benzerdir. Hemşirelerin meslekteki çalışma yıllarının hemşirelerin ebeveynlik tutumlarını etkilemediği düşünülebilir.

Hemşirelerin çocuk sayısı ile çocuk sevme düzeyleri arasında ilişki olmadığı saptandı ($p>0,05$) (Tablo 5). Tural Büyük ve ark. (2014) hemşirelerin çocuk sayısı ile çocuk sevme düzeyleri arasında Gündoğan (2018) pediatri hemşirelerinin çocuk sevme puan ortalamaları ile çocuk sayısı arasında Ercan (2014) öğretmenlerin çocuk sayıları ile çocuk sevme düzeyleri arasında Ceylan (2017) okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sayıları ile çocuk sevme düzeyi arasında bir ilişki bulunmadığını bildirmişlerdir. Bu sonuçlar çalışma sonuçlarımız ile benzerlik göstermektedir. Hemşirelerin çocuk sayılarının azlığına bağlı olarak çocuk sevme düzeyini çocuk sayısının etkilemediği söylenebilir. Akgün Kostak ve ark. (2017) yapmış olduğu çalışmada hemşirelerin sahip oldukları çocuk sayısı arttıkça çocuk sevme puanlarının arttığını ifade etmiştir. Gelbal ve Duyan (2010) ilköğretim öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesine ilişkin çalışmasında çocuk sahibi olan öğretmenlerin çocuğu olmayan öğretmenlere göre daha yüksek çocuk sevme puanına sahip olduğunu saptamıştır. Çocuk sayısı fazla olan ebeveynlerin çocuklarla daha fazla iletişimde olmasına bağlı olarak çocuk sevme düzeylerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Hemşirelerin çocuk sayısı ile ebeveynlik tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo5). Akgün Kostak ve ark. (2017) yapmış olduğu çalışmada hemşirelerin sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça demokratik tutumu daha az sergilediklerini belirtmişlerdir. Özyürek

Tezel ve Şahin (2005) 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmalarında annelerin çocuk sayısı arttıkça daha koruyucu tutum sergiledikleri ve demokratik tutumlarının azaldığı belirlenmiştir. Kuzlu Ayyıldız ve ark. (2006) Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları çalışmasında çocuk sayısı arttıkça otoriter boyutun puan ortalamasının yükseldiğini olduğunu bulmuşlardır. Alabay (2017) okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlere yönelik yapmış olduğu çalışmasında üç ve üzeri çocuğa sahip ebeveynlerin daha fazla otoriter ve izin verici tutum sergilediklerini belirlemişlerdir. Hemşirelerin ve ebeveynlerin çocuk sayısı azaldıkça ebeveynlik tutumlarını etkilemediğini ve çocuk sayısının artmasına bağlı olarak demokratik tutum göstermekten uzaklaştıkları söylenebilir.

Hemşirelerin çocuk sevme düzeylerinin, çocuk sevme değişkenine göre incelendiğinde, çocukları sevdiğini söyleyen hemşirelerin BÇSÖ toplam puanları, biraz sevdiğini söyleyen hemşirelerin BÇSÖ toplam puanlarından anlamlı derecede yüksek bulundu (Tablo 6). Kara (2014) hemşirelerle yapmış olduğu çalışmada çocukları sevdiğini ifade eden hemşirelerin BÇSÖ toplam puanı, çocukları biraz sevdiğini ya da sevmeyi belirten hemşirelere göre anlamlı düzeyde yüksek bulmuştur bu da çalışmayı destekler niteliktedir. Hemşirelerin çocuk sevme ifadelerinin çocuk sevme puanlarına da yansıdığı söylenebilir.

Hemşirelerin eğitim durumuna göre çocuk sevme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görüldü ($p>0,05$) (Tablo 7). Kara (2014) eğitim düzeyinin çocuk sevmeyi etkilemediğini, Erdem ve Duyan (2011) öğrenim durumunun çocuk sevme düzeyine etkisi olmadığını saptamışlardır. Bu çalışmaların sonucu, çalışmamızdaki bulgular ile benzerlik göstermektedir. Bu durum hemşirelerin eğitim seviyesinin yüksek olmasına bağlanabilir.

Hemşirelerin ebeveynlik tutumunun eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 7). Tural Büyük ve ark. (2014) hemşirelerle yapmış olduğu çalışmada ve Çetinkaya ve Başbakkal'ın (2005) çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelerin benlik saygısı düzeylerinin ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelendiği çalışmasında çocuk yetiştirme tutumları ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptamamışlardır. Bu çalışmaların sonucu çalışmamızın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu

durum hemşirelerin eğitim seviyelerinin birbirine yakın olmasına bağlanabilir. Akgün Kostak ve ark. (2017) yapmış olduğu çalışmada lisans ve lisans üstü eğitime sahip olan hemşirelerin aşırı koruyuculuk puanlarını yüksek bulmuşlardır. Kuzlu Ayyıldız ve ark. (2006) üniversite mezunu annelerin koruyucu ve otoriter tutum puan ortalamalarının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Şanlı (2007) annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenleri belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında eğitim düzeyi yüksek olan annelerin aşırı koruyucu puan ortalamalarının düşük olduğunu belirtmiştir. Alabay (2017) ise lisans üstü ebeveynlerin, ilköğretim ve ön lisans mezunu ebeveynlere oranla daha az aşırı koruyucu tutum sergilediği sonucuna ulaşmıştır. Karabulut Demir ve Şendil (2008) ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ebeveynlik tutumlarını etkilediğini belirtmiştir. Babaların eğitim düzeyi arttıkça demokratik ve aşırı koruyucu davranışları artmakta izin verici davranışları düşüş göstermektedir. Annelerin ise eğitim düzeyi arttıkça otoriter, demokratik, aşırı koruyucu davranışları artmaktadır. Çalışma sonuçlarında ki farklılıklar çalışma örneklemini oluşturan ebeveynlerin sosyokültürel yapıları ve eğitim düzeyindeki farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir.

Hemşirelerin çocuk sevmeye düzeyleri yaş değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 8). Tural Büyük ve ark. (2014), Kara (2014), Erdem ve Duyan (2011) Gündoğan (2018) hemşirelerin çocuk sevmeye düzeyleri ile yaş değişkeni arasında ilişki saptamamışlardır. Çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Yaş değişkeninin çocuk sevmeye düzeyini etkilemediği söylenebilir.

Hemşirelerin ebeveynlik tutumları yaş değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 8). Bu bulgu Tural Büyükve ark. (2014) hemşirelerin çocuk yetiştirme tutumları ile yaş arasında ilişkisini saptamaya yönelik çalışma bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Buna karşın, Şanlı ve Öztürk (2012) annelere yapmış olduğu çalışmasında 23-30 yaş grubundaki annelerin 31-40 yaş grubundaki annelerden aşırı koruyucu puan ortalamalarını yüksek olarak belirlemiştir. Kuzlu Ayyıldız ve ark. (2006) 0-6 yaş arasında çocuğa sahip annelere yaptığı araştırmada 24 yaş ve altı gruptaki annelerin koruyucu ve otoriter tutumu daha çok kullandıklarını bulmuştur. Bu çalışmalar birbiri ile benzerlik gösteriyor denilebilir. Alabay (2017) okul öncesi dönem çocuğu olan 20-25 yaş grubundaki ebeveynlerin çocuk yetiştirirken demokratik tutumu daha

az davranışına yansıttığını bulmuştur. Karabulut Demir (2007) annelerin yaşları arttıkça aşırı koruyucu davranışlarında artış olduğunu belirtmiştir. Hemşirelerin çoğunluğunun olgunluk döneminde olması, çocuk gelişimi üzerinde bilgilerinin bulunmasına ve eğitim düzeylerinin yüksek olmasına bağlı olarak yaşın ebeveynlik tutumlarını etkilemediği söylenebilir.

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları ile aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 9). Shafiq (2010) aile tipinin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumunu etkilemediğini, Alabay (2010) okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin aile yapısı ile ebeveynlik tutumları arasında ilişki olmadığını bulmuştur. Çalışma sonucu bu sonuçlar ile benzerdir. Çekirdek aile yapısının daha çok olmasına bağlı olarak aile tipinin çocuk sevme düzeyini ve ebeveynlik tutumlarını etkilemediği söylenebilir.

Hemşirelerin çalıştığı alan ile aşırı koruyucu tutum arasında anlamlı ilişki bulundu. Erişkin servislerde çalışan hemşirelerin, pediatri servislerinde çalışan hemşirelere göre aşırı koruyucu puanı daha düşük bulundu ($p=0,039<0,05$) (Tablo 10). Ayrıca hemşirelerin çalıştığı alan ile çocuk sevme düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmadı. Tural Büyük ve ark. (2014) yapmış olduğu çalışmada hemşirelerin çalıştıkları servis ile çocuk sevme düzeyleri arasında ilişki olmadığını saptamıştır. Akgün Kostak ve ark. (2017) çocuk servisinde çalışan hemşirelerin çocuk sevme düzeylerinin erişkin serviste çalışanlara göre daha yüksek olduğunu ve aşırı koruyucu tutum gösterdiklerini saptamışlardır. Erdem ve Duyan (2011) ise pediatri servisinde çalışan hemşirelerin çocuk sevme düzeylerini daha yüksek bulmuştur. Çocuk servisi ve erişkin servisinde çalışan hemşire sayısının birbirine yakın olmasına bağlı olarak çocuk sevme düzeyini etkilemediği ve çocuk servisinde çalışan hemşirelerin çocuklara dair gördükleri vaka sayısının fazla olmasına bağlı olarak ebeveynlik tutumu olarak aşırı koruyucu tutumu benimsedikleri söylenebilir.

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyi ve ebeveynlik tutumları ile mesleği isteyerek seçme değişkeni arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 11). Tural Büyük ve ark. (2014) hemşirelerin mesleği tercih nedenleri ile çocuk sevme düzeyi ve çocuk yetiştirme tutumu arasında anlamlı ilişki saptamamıştır. Bu bulgu çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Hemşirelerin çoğunluğunun mesleği isteyerek seçmesine bağlı olarak çocuk sevme düzeylerini ve ebeveynlik tutumlarını

etkilemediği söylenbilir. Kara (2014) mesleği isteyerek yapan hemşirelerin BÇSÖ toplam puanını, mesleği isteyerek yapmayan hemşirelere göre anlamlı düzeyde yüksek bulmuştur. Mesleği istemeyen hemşireler ekip arkadaşları ile iletişim problemi yaşıyor ya da istemediği birimde çalışıyor olabilir bu durumun da ocuk sevme düzeyini etkilediği düşünülebilir.

6.SONUÇLAR

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

- ✓ Hemşirelerin, yarısından fazlasının lisans mezunu ve mesleğini isteyerek seçtiği, yaklaşık yarısının bir çocuğa sahip olduğu ve tamamına yakınının çocukları sevdiği belirlendi.
- ✓ Hemşirelerin ailesinin ebeveyn olarak gösterdiği tutum değişkenine göre %27,1'inin demokratik tutum, %21,4'ünün otoriter tutum, %40'ının koruyucu tutum, %11,4'ünün izin verici tutum gösterdikleri belirlendi.
- ✓ Hemşirelerin çocuk sevme puan düzeylerinin yüksek olduğu, ebeveyn tutumu olarak en fazla demokratik tutum, en az ise otoriter tutum sergiledikleri belirlendi.
- ✓ Demokratik tutum ile çocuk sevme ölçeği düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulundu. Ebeveynlik tutumunda demokratik tutum puanı arttıkça, çocuk sevme düzeylerin de arttığı belirlendi. Otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutum ile çocuk sevme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktu.
- ✓ Ebeveyn tutumu toplam puanı ile çocuk sevme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulundu. Ebeveyn tutumu toplam puanı arttıkça, çocuk sevme düzeyi toplam puanı da artmaktadır.
- ✓ Çocukları sevdiğini söyleyenlerin BÇSÖ toplam puanları, biraz sevdiğini söyleyen hemşirelerin BÇSÖ toplam puanından daha yüksekti.
- ✓ Çocuk sevme düzeyleri ile çalışma yılı, çocuk sayısı, eğitim durumu, yaş, aile tipi, çalıştıkları alan ve mesleği isteyerek seçme değişkenleri arasında anlamlı ilişki saptanmadı.
- ✓ Erişkin servislerde çalışanların aşırı koruyucu tutum puanları, pediatri servislerinde çalışan hemşirelerin aşırı koruyucu tutum puanlarından daha düşük bulundu.

- ✓ Ebeveynlik tutumları ile çalışma yılı, çocuk sayısı, çocukları sevme ifadeleri, eğitim durumu, yaş, aile tipi ve mesleği isteyerek seçme değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı.

7. ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda;

Çocuk servislerine bu alanda çalışmak isteyen ve çocukları seven hemşirelerin verilmesi,

Hemşirelerin çocuk sevme düzeylerinin belirlenerek çocuk sevme düzeyleri yüksek olan hemşirelerin çocuk servislerine yönlendirilmesi,

Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları ile ilgili daha çok araştırmanın yapılması ve daha büyük bir örneklem grubuna yapılması önerilebilir.

8. KAYNAKLAR

Akgün Kostak, M., Semerci, R, Kocaaslan, E.N. (2017), Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve çocuk yetiştirme tutumları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4),146-155.

Akgün Kostak, M. (2013), Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin çocuk sevme durumları, çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersinin çocuk sevme durumlarına etkisi ve etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 2(2),50-56.

Alabay, E. (2017), Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.

Arıkan, D., Çelebioğlu, A., Güdücü Tüfekci, F. (2013), Çocukluk Dönemlerinde Büyüme ve Gelişme. İçinde: Pediatri Hemşireliği. Conk Z, Başbakkal Z, Bal Yılmaz H, Bolışık B, (eds.), Ankara: Akademisyen Kitabevi, s: 53-66.

Aşçı, Ö., Gökdemir, F., Altuntaş, G. (2017), Hemşirelik öğrencilerinin çocuk sahibi olmaya yönelik görüşleri ve çocuk sevme durumları. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 10, 18-35.

Avan, Nedime. (2018), Okul Öncesi Dönem 4-6 Yaş Grubu Çocuklarda Görülebilen Ruhsal Sorunlar ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Mersin, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Soner Çakmak).

Aykanat, B., Gözen, D. (2014),Çocuk sağlığı hemşireliğinde aile merkezli bakım yaklaşımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 683-695.

Ayyıldız, Tülay. (2005), Zonguldak İl Merkezinde 0-6 Yaş Çocuğu Olan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Zonguldak, (Danışman: Doç. Dr. Ayşe Ocakçı).

Bacanlı, H. (2014), Eğitim Psikolojisi. 20. Baskı, Ankara: Pegem Akademi, 155-156.

Barnett, M.A., Sinisi, C.S.,(1990), The initial validation of a liking of children scale. *Journal Of Personality Assessment*, 55(1-2),161-167.

Başal, H.A., Derman, M.T. (2013), Okulöncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2(1), 115-144.

Bektaş, M., Ayar, D., Bektaş, İ., Selekoğlu, Y., Akdeniz Kudubeş, A., Sal Altan, S. (2015), Hemşirelik öğrencilerinin çocuk sevme durumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *The Journal of Pediatric Research*, 2(1), 37-41.

Biberci, Fatmanur. (2010), 2–7 Yaş Arası Çocuklarda Sevgi ve Merhamet Değerlerinin Hadisler Işığında Öğretimi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Konya, (Danışman: Doç. Dr. Muhiddin Okumuşlar).

Canabakan Koç, Naz. (2015), Okul Öncesi Dönem Adaptasyon Sürecinde Ayrılık Anksiyetesi Bozukluğu Geliştirmiş 48-66 Aylık Çocuklarda Ebeveyn Tutumlarının Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvendeğer Doksat).

Ceylan, Emine Ayça. (2017), Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevme Düzeyleri ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Aksaray, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Didem Kılıç Mocon).

Chen, CW., Su, TJ., Liu YY., Yang ,CY., Rung, FF. (2009), Subjective experiences of student nurses in a pediatric practicum. *Fu-Jen Journal of Medicine*, 7, 171-180.

Cihangir Altay, N. (2008), Çocuklarda ameliyat öncesi hazırlık. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15(2): 68–76

Conk, Z.,Başbakkal, Z., Yardımcı, F. (2013), Çocuk Sağlığına Genel Bakış. İçinde: Pediatri Hemşireliği. Conk Z, Başbakkal Z, Bal Yılmaz H, Bolışık B, (eds.), Ankara: Akademisyen Kitabevi, s: 22-23.

Contro, N., Sounkers, B. (2002), Family perspectives on the quality of pediatric palliative care. *Archives Pediatric and Adolescent Medicine*, 14, 14-18.

Cüceloğlu D. (2000), İnsan ve Davranış. 10. Basım, İstanbul:Remzi Kitabevi, 355-364.

Çakılcıoğlu, İsa. (2016), Anne Babanın Çocuk Yetiştirme Tutumları İle Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nurgül Yavuzer).

Çavuşoğlu, H. (2013), Çocuk Sağlığı Hemşireliği. Cilt 1. Genişletilmiş 11. Baskı, Ankara: Sistem Ofset Basımevi.

Çetinkaya, B. (2016), Çocuk Ruh Sağlığı. 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

Çetinkaya, B., Başbakkal, Z. (2005), Çocuk sağlığı ve hastalıkları kliniklerinde çalışan hemşirelerin benlik saygısı düzeylerinin ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 21, 59-75.

Dinçer, Burcu. (2008), Alt Ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeyde Lise İkinci Sınıfa Devam Eden Ergenlerin Anne Baba Tutumlarını Algılamaları İle Arkadaşlık İlişkilerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Figen Gürsoy).

Duffy, M.E. (1988), Health promotion in the family: current finding and directives for nursing research. *Journal Of Advanced Nursing* 13, 109-117.

Durmuşoğlu Saltalı, N., Arslan, E. (2012), Ebeveyn tutumlarının anasınıfına devam eden çocukların sosyal yetkinlik ve içe dönüklük davranışını yordaması. *İlköğretim Online*, 11(3), 729-737.

Durmuşoğlu Saltalı, N., Erbay, F. (2013), Okul öncesi öğretmenlerinin konuşma, dinleme ve empati becerilerinin çocuk sevme davranışı açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 159-174.

Duyan, V., Gelbal, S. (2008), Barnett çocuk sevme ölçeği'ni türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 40-48.

Ekşi, A. (1999), Ben Hasta Değilim. Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarına Biyopsikososyal Yaklaşım. Ankara: Nobel Tıp Kitapevi.

Erbay, F., Çağdaş, A. (2007), Annelere ilişkin bazı değişkenlerin 5-6 yaş çocuklarının yaratıcı düşüncelerine etkisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1),58-79.

Ercan, R. (2014), Öğretmenlerde çocuk sevgisi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*, 9 (8), 435-444.

Erdem, Y., Duyan, V.(2011), A determination of the factors that affect the level of pediatric nurses' liking of children. *Turkish Journal of Medical Sciences*, 41(2),295-305.

Erden, M., Akman, Y. (2001),Gelişim ve Öğrenme. Genişletilmiş 9. Baskı. Ankara: Arkadaş Yayınevi s: 89.

Erefe, İ. (2004), Veri Toplama Araçlarının Niteliği. İçinde: Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri. Erefe İ, (edt), İstanbul: Odak Ofset, s: 169-188.

Flynn, K.E., Kliems, H., Saoji, N., Svenson, J., Cox, E.D. (2018), Content validity of the PROMIS® pediatric family relationships measure for children with chronic illness. *Health Qual Life Outcomes*, 16(1), 203

Fromm, E. (1999), Erdem ve Mutluluk, Çev., Ayda Yörükkan, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Gelbal, S. Duyan, V. (2010), İlköğretim öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 127-37.

Gizir, Zuhale. (2002), Anaokuluna Devam Eden Dört-Beş Yaş Çocuklarında Sosyal Davranışların Gelişimi ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Gülen Baran).

Gültekin Akduman, G., Günindi, Y., Türkoğlu, D. (2015), Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeyleri ile davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (37), 673-683.

Gündoğan, Dilek. (2018), Pediatri Hemşirelerinin Hemşire-Hasta Etkileşimlerine Yönelik Tutum ve Davranışları ve Çocuk Sevme Düzeylerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gülzade Uysal).

Grigorenko, E.L., Sternberg, R.J. (2000), Elucidating the etiology and nature of beliefs about parenting styles. *Developmental Science*, 3(1), 93-112.

Grusec, J. E., Goodnow, J.J., Kuczynski, L. (2000), New directions in analyses of parenting contributions to children's internalization of values. *Child Development*, 71(1), 205-211.

Grusec, J. (2006), Parents attitudes and beliefs: their impact on children's development. *Encyclopedia on Early Childhood Development*, 1-8.

Hale, Rebecca. (2008), Baumrind Parenting Styles and Their Relationship to the Parent Developmental Theory. New York: Pace University.

Herdem, F.S., Bozgeyikli, H. (2013), İlköğretime devam eden parçalanmış ve tam aile çocuklarının rehberlik ihtiyaçlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 7-35.

İnan Kızıltepe, G., Uyanık, Ö., Özsüer, S., Can Yaşar, M. (2013), 61-72 aylık çocukların demokratik tutum ve davranışlarının anne görüşlerine göre değerlendirilmesi. *TSA Dergisi*, 17(3), 227-244.

Kabaklı Çimen, L. (2016), The relationship between preschool teachers tendency of liking children and the levels of Professional burnout. *Journal of Education and Human Development*, 5(1), 220-239.

Kandır, A. (2000), Öğretmenlerin beş-altı yaş çocuklarında görülen davranış problemlerine ilişkin bilgi ve tutumları. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 2(1), 42-50.

Kara, Sinem. (2014), Kocaeli İlinde Çocuklarla Çalışan Hemşirelerin Çocukları Sevme Durumlarının İletişim Becerilerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi,

Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Suzan Yıldız).

Karabulut Demir, Evren. (2007), Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman Yrd. Doç. Dr. Gül Şendil).

Karabulut Demir, E., Şendil, G. (2008), Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.

Karakaş, B., Çevik, Ö.C. (2016), Çocuk refahı: çocuk hakları perspektifinden bir değerlendirme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 887-906.

Karoğlu, H., Ünüvar, P. (2017), Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 43, 231-254.

Keown, L.J., Woodward, L.J. (2006), Preschool boys with pervasive hyperactivity: early peer functioning and mother-child relationship influences. *Social Development*, 15(1), 23-45.

Koç, M. (2004), Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 231-256.

Kolobe, T.H. (2004), Childrearing practices and developmental expectations for mexican-american mothers and the developmental status of their infants. *Physical Therapy*, 84(5), 439-453.

Kuzlu Ayyıldız, T., Ocakçı, A., Ayoğlu, F. (2006), Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları. *ZSYOD*, 2(1), 34-45.

Olçay, Oya. (2008), Bazı Kişisel ve Ailesel Değişkenlere Göre Okulöncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Yetenekleri ve Problem Davranışlarının Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Konya, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Uslu).

Okumuş, Veysel. (2018), Çocukların Sosyal Medya Kullanımları ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hanifi PARLAR).

Onat, Gönül. (2010), Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana- Baba Tutumlarının Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeyine Etkilerinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Figen Karadayı).

Özabacı, N. (2006), Çocukların sosyal becerileriyle ebeveynlerin sosyal becerileri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,16(1), 163–179.

Özağı, Arzu. (2007), Depresyon Düzeyi Yüksek Parçalanmış Aile Çocuklarıyla Yapılan Eğitsel Grup Oyunlarının Depresyon Düzeylerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İzmir, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gülnur Bayezıd Işiker).

Özdemir, Asım Deniz. (2012), Bazı Değişkenler Açısından Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Becerilerinin ve Ailelerinin Ebeveynliğe Yönelik Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Konya, (Danışman: Doç. Dr. Zarfefe Seçer).

Özmen, F. (1999), Etkili eğitimin gerçekleşmesinde duyuşsal alanın önemi-sevgi eğitimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 193-198.

Özyürek, A., Tezel Şahin, F. (2005), 5-6 yaş grubunda çocuğı olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2),19-34.

Polat, Hatice. (2015), Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Tanısı Almış Çocukların Annelerinin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri, Tükenmişlik Düzeyleri ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sibel Asi Karakaş).

Raffertya, Y., Griffin, K.W. (2010). Parenting behaviours among low-income mothers of preschool age children in the USA: implications for parenting programmes. *International Journal of Early Years Education*, 18 (2), 143–157.

Sağlam, M., Aral, N. (2016), Tarihsel süreç içerisinde çocuk ve çocukluk kavramları. *Medeniyet Dergisi*, (2), 43-56.

Santrock, JW., (2011), Life-Span Development, Yaşam Boyu Gelişim, Çeviri Editörü: Yüksel G. 13. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul, s:179-186.

Sarı, Elif. (2007), Anasınına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları, Çocuğun Sosyal Uyum ve Becerilerine Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Fatma Tezel Şahin).

Senemoğlu, N. (2012), Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya. 21. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

Sezer, Ö. (2010), Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1),1-19.

Shafiq, Muhammed. (2010), Anne Çocuk Bağlanması ve Aile Durumu, Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Songül Yalçın).

Shields, L., Pratt, J., Hunter, J. (2006), Family-centered care: a review of qualitative studies. *Journal of Clinical Nursing*, 15(1), 1317-1323.

Spera, C. (2005), A review of the relationship among parenting practices, parenting styles, and adolescent school achievement. *Educational Psychology Review*, 17(2), 125- 146.

Sümer, N., Aktürk, G.E., Helvacı, E. (2010), Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (25), 42-59.

Şanlı, Deniz. (2007), Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık

Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İzmir, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Candan Öztürk).

Şanlı,D., Öztürk, C. (2012), Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 31-48.

Şentürk, Ünal. (2006), Parçalanmış Aile Çocuk İlişkisinin Sebep Olduğu Sosyal Problemler, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Malatya, (Danışman: Doç. Dr. Abdullah Korkmaz).

Taylor, J., Redman, S. (2004), Nursing and health care management and policy the smacking controversy: what advice should we be giving parents. *Journal Of Advanced Nursing*, 46(3), 311-318.

Tezel Şahin, F., Özyürek, A. (2008), 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 395-414.

Tudge, J., Hogan, D., Snezhkova, I., Kulakova, N., Etz, K. (2000), Parent's child-rearing values and beliefs in the United states and russia: the impact of culture and socialclass. *Infant and Child Development*, 9, 105-121.

Tural Büyük, E., Rızalar, S., Güdek Seferoğlu, E., Oğuzhan, H. (2014), Çocuk ve erişkin kliniklerinde çalışan hemşirelerin çocuk sevme ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi. *The Journal of Pediatric Research*, 1(3),130-137.

Tuzcuoğlu, N. (2004), Bir Aile Olmak, Anne-Baba Olmanın Altın Kuralları. 2. Baskı, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Türkbay, T., Akın, R., Söhmen, G., Söhmen, T. (2018), Aile Tutumları ve Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri, (Erişim Tarihi: 16.10.2018. st: 03:20), URL: wslms.beu.edu.tr/Medya/854.docx

Türk Dil Kurumu, (Erişim Tarihi: 21.10.2018), <http://www.tdk.gov.tr/>

Ünsal Seydooğulları, Sedef. (2008), Demokratik ve Otoriter Ana Baba Tutumlarının Lisede Öğrenim Gören Öğrencilerin Ahlaki Yargı Yeteneğine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Sakarya, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Koç).

Ünver, S., Yıldırım, M. (2013), Cerrahi girişim sürecinde çocuk hastaya yaklaşım. *Güncel Pediatri*, (11),128-133.

Westbrook, L.O., Schultz R.P. (2000), From theory to practise: community health nursing in a public health neighborhood team. *ANS Advances In Nursing Science*, 23(2), 50-61.

Wolchik S.A., Wilcox K.L., Tein, J., Sandler, N.I. (2000), Maternal acceptance and consistency of discipline as buffers of divorce stressor on children's psychological adjustment problems, *Journal of Abnormal Child Psychology*, Feb 1(28), 87-102.

Von Der Lippe, A. (1999),The impact of maternal schooling and occupation on childrearing attitudes and behaviours in low income neighbourhoods in cairoegypt, *International Journal of Behavioral Development*, 23 (3), 703-729.

Yalçın, F., Türnüklü, A. (2011), Algılanan ana-baba davranışları ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1) 717-735.

Yaşar Ekici, F. (2014), Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişime etki eden unsurların değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science*, (30), 209-224.

Yavuzer, H. (2003), Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Yavuzer, H. (2007). Ana-Baba ve Çocuk. (19. Baskı). İstanbul:Remzi Kitapevi.

Yazgan İnanç, B., Bilgin, M., Kılıç Atıcı, M. (2015), Gelişim Psikolojisi 1 Çocuk ve Ergen Gelişimi. 11. Baskı, Ankara: Pegem Akademi

Yiğen, Emel. (2005), Zonguldak İl Merkezinde Yuvaya Giden 3-6 Yaş Grubu Çocuklarda Kardeş Kıskançlığının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Zonguldak, (Danışman: Doç. Dr. Ayşe Ocakçı).

Yörükoğlu, A. (2000), Değişen Toplumda Aile ve Çocuk. 6. Basım, İstanbul: Özgür Yayınları.

Yörükoğlu, A. (2004), Çocuk Ruh Sağlığı. 27. Basım, İstanbul: Özgür Yayınları.

EKLER

EK.1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu çalışma Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı olarak Hemşirelerin çocuk sevme düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacı ile yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Elde edilen bilgiler sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Yüksek lisans öğrencisi: Mine Özcan Sağlamer

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Selmin KÖSE

1.Yaşınız:

- a) 20-30 yaş b) 31-40 yaş c)41+ yaş ve üstü

2.Eğitim durumunuz:

- a) Lise b) Ön lisans c)Lisans d)Lisans üstü

3.Çocuk sayınız:

- a)1 b)2 c)3+ ve üstü

4.Aile yapınız:a) Çekirdek aile b) Geniş aile c) Parçalanmış aile

5.Çalışma yılınız:

- a)1-5 b)6-10 c)11-15 d)16+ yıl ve üstü

6.Çalıştığınız alan: a)Erişkin servisler b) Pediatrik servisler

7.Mesleğinizi isteyerek mi seçtiniz? a) Evet b) Hayır

8.Çocukları sever misiniz?

- a) Evet b) Hayır c) Biraz

9.Sizce ailenizin ebeveyn olarak size gösterdiği tutum nasıldı?

- a) Demokratik tutum b)Otoriter tutum
c) Koruyucu tutum d)İzin verici tutum

EK.2 BARNETT ÇOCUK SEVME ÖLÇEĞİ

Hiç Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum Tamamenkatılıyorum

1 2-3-4-5-6 7

Maddeler		1	2	3	4	5	6	7
1	Çocukları oyun oynarken izlemekten keyif alırım.							
2	Bir çocuğu tanımaktan mutluluk duyarım.							
3	Çocuklarla konuşmaktan hoşlanmam.*							
4	Çocukları kucaklamaktan mutluluk duyarım.							
5	Bir çocuğu gülümsettiğim zaman mutlu olurum.							
6	Etrafımda çocukların olmasından hoşlanmam.*							
7	Çocukları parkta oynarken izlemekten keyif alırım.							
8	Çocuklarla birlikteyken zamanın nasıl geçtiğini fark etmem.							
9	Çocukların birbirleriyle konuşmalarını dinlemekten hoşlanırım.							
10	Çocuklar rahatsızlık vericidir.*							
11	Bir çocuğun gülümsemesi için çaba harcamaktan keyif alırım							
12	Onları bir kere tanıdınız mı bütün çocukları sevimli bulursunuz.							
13	Çocukların bağırması ve etrafta koşuşturması beni rahatsız eder.*							
14	Çocukları severim.							

* Tersten puanlama yapılacaktır

EK.3 EBEVEYN TUTUM ÖLÇEĞİ

		5	4	3	2	1
		Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
1	Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2	Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim.					
3	Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.					
4	Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.					
5	Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.					
6	Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.					
7	Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm					
8	Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.					
9	Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum.					
10	Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım.					
11	Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.					
12	Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.					
13	Çocuğum iyi davrandığında onu överim					
14	Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.					
15	Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm.					
16	Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu korurum					
17	Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm.					
18	Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım.					

		5	4	3	2	1
		Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
19	Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağıırım.					
20	Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim.					
21	Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek işlerden korurum.					
22	Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim					
23	Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm.					
24	Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm.					
25	Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım.					
26	Çocuğuma kızdığım da çocuğumu cezalandırırım.					
27	Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım.					
28	Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım.					
29	Çocuğumun büyüdükçe yeni şeyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım.					
30	Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm.					
31	Çocuğumun yanlış davranışını görmezden gelirim.					
32	Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım.					
33	Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım.					
34	Çocuğumu şımartırım.					
35	Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim.					
36	Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim.					
37	Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım					
38	Çocuğumla her konuyu konuşabilirim.					
39	Çocuğuma karşı sabırsızım.					
40	En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım.					

		5	4	3	2	1
		Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
41	Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakârlık ederim.					
42	Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım.					
43	Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımın herhangi birini alıp kullanmasına izin veririm.					
44	Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğumun isteğine göre belirlenir.					
45	Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım.					
46	Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım.					

EK.4BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi “**HEMŞİRELERİN ÇOCUK SEVME DÜZEYLERİ VE EBEVEYNLİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**” başlıklı bir **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan hemşirelerin çocuk sevmeye düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek istedik. Bu araştırma, çocuklar ile ilişkisi olan ve birer ebeveynde olan hemşirelerin çocuk sevmeye düzeylerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla planlanmıştır. Araştırma için literatürden yararlanarak hazırlanan 9 soruluk “ Kişisel Bilgi Formu”, ‘Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği’ ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği” kullanılacaktır. Kişisel Bilgi Formunu, Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği’ ve Ebeveyn Tutum Ölçeğini, çalışmaya katılan hemşirelerin doldurması gerekmektedir. Lütfen bilgi formu ve ölçekler üzerine isim yazmadan soruları içtenlikle cevaplayınız.

İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan 2-6 yaş arası çocuğa sahip hemşirelerin bu çalışmaya katılması talep edilecektir. Ancak, bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama hakkına sahipsiniz. **Bilgi Formunu, Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeğini yanıtlamanız, araştırmaya katılım için olur verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır. İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

İmza

Araştırmacının Adı Soyadı: Mine Özcan Sağlamer

İmza

ETİK KURUL KARARI

EK.5Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu İzin Yazısı

Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

26.02.2018

Sayın: Yrd.Doç.Dr. Selmin KÖSE

Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu yapılan inceleme sonucunda "**Hemşirelerin Çocuk Sevme Düzeyleri Ve Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki**" isimli araştırmanızın kurulumuzun **06.02.2018** tarihli toplantısında etik yönden uygun olduğuna karar verilmiştir.

Etik Kurul Başkanı
Prof.Dr.Can Polat EYİĞÜN

T.C.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

	Karar No: 2018/13-36
Tarih: 26.02.2018 Toplantı Sayısı:13	Araştırmacı Yrd.Doç.Dr. Selmin KÖSE'nin planladığı "Hemşirelerin Çocuk Sevme Düzeyleri Ve Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki" konulu araştırma incelendi, yapılan inceleme sonucunda araştırmanın etik yönden uygun olduğuna karar verildi.

ÜYELER

Adı soyadı	Alanı	Bölümü	Katılım	İmza
Prof.Dr.Can Polat EYİĞÜN	Tıp Fakültesi	Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji A.D	Etik Kurul Başkanı	
Doç.Dr.Leman ŞENTURAN	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Hemşirelik Bölümü	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof.Dr.Fatma ÇELİK	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Beslenme ve Diyetetik Bölümü	Üye	
Doç.Dr.Şölen HİMMETOĞLU	Tıp Fakültesi	Tıbbi Biyokimya A.D.	Raportör	
Doç.Dr.Burcu KARADUMAN	Diş Hekimliği Fakültesi	Periodontoloji A.D.	Üye	
Yrd.Doç.Dr.Ayşe Tuba CEYHUN	Eğitim Fakültesi	Zihin Engelliler Bölümü	Üye	
Yrd.Doç.Dr.Yonca ZENGİNLER	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü	Üye	

İZİNLER

EK.6 İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü İzin Yazısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - İSTANBUL
SAĞLIĞIN GELİTİRİLMESİ BİRDİĞİ
29.05.2018 14:49 - 16867222-604.01.01-16929

00070001785

Sayı : 16867222/604.01.01
Konu : Mine ÖZCAN SAĞLAMER'in
Tez Çalışma İzni Hk.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİNE

İlgi : a) 18/05/2018 tarihli ve 71211201-3097 sayılı yazı
b) 23/05/2018 tarihli ve 80929729-604.01.01-16929 sayılı yazı.

İlgi a) sayılı yazı ile Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mine ÖZCAN SAĞLAMER'in, Yrd. Doç. Dr. Selmin KÖSE'nin danışmanlığında yürütülen "**Hemşirelerin Çocuk Sevme Düzeyleri ve Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki**" konulu akademik çalışması, ilgi b) sayılı yazınızda geçen uygun görüşleriniz ile Müdürlüğümüzce onaylanmış olup, araştırmanın yürütülmesi esnasında adı geçene gerekli kolaylığın gösterilmesi hususunda:

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır.
Dt. Şule TUYGUN
Başkan a.
Başkan Yardımcısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - İSTANBUL
SAĞLIĞIN GELİŞTİRİLMESİ BİRİMİ

0009998406

Sayı : 16867222/604.01.01
Konu : Mine ÖZCAN SAĞLAMER'in
Tez Çalışma İzni İhk.

BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü)
(10. Yıl Cad.No:45 Protokol Yolu Topkapı İstanbul)

İlgi : a) 18/05/2018 tarihli ve 71211201-3097 sayılı yazı
b) 23/05/2018 tarihli ve 80929729-604.01.01-16929 sayılı yazı.

İlgi a) sayılı yazı ile Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mine ÖZCAN SAĞLAMER'in, Yrd. Doç. Dr. Selmin KÖSE'nin danışmanlığında yürütülen "**Hemşirelerin Çocuk Sevme Düzeyleri ve Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki**" konulu anket çalışmasını kurumumuza bağlı Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yapma talebi Müdürlüğümüze iletilmiştir.

Söz konusu araştırma Müdürlüğümüz tarafından uygun görülmüş olup, konunun çalışmada adı geçen öğrencinize tebliği hususunda;

Gereğini ve bilgilerinize arz ederim.

GÜVENLİ ELEKTRONİK İMZALANMIŞ İLE AYNI GÜN
29.05.2018

Permin GÖRECEK
İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü
Birim Sorumlusu

e-İmzalıdır.
Dt. Şule TUYGUN
Müdür a.
Başkan Yardımcısı

EKLER:

1- Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi
(Görüş Yazısı, 1 Sayfa)

EK.7 Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi İzin Yazısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Sayı : 80929729-604.01.01
Konu : Mine ÖZCAN SAĞLAMER'in
Tez Çalışma İzni Hk.

İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Sağlık Hizmetleri Başkanlığı
Sağlığın Geliştirilmesi Birimi

İlgi : 22/05/2018 tarihli ve 16867222-604.01.01-1681 sayılı yazınız.

Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mine ÖZCAN SAĞLAMER'in, Yrd. Doç. Dr. Selmin KÖSE'nin danışmanlığında yürütülen "**Hemşirelerin Çocuk Sevme Düzeyleri ve Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki**" konulu tez çalışmasını, hastanemizde yapmasının uygun olduğu hususunu; Bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır.
Üz. Dr. Aysegül GENÇ
Başkan Yardımcısı
Başhekim V.

EK.8 BÇSÖ Kullanım İzni

The screenshot shows the Outlook web interface. The top navigation bar includes the Outlook logo and various icons. The main content area displays an email from Selahattin Gelbal (SG) to Mine Özcan. The email text is in Turkish and discusses the use of the 'Çocuk Sevme Ölçeği' (Child Love Scale) for research purposes. The sender's contact information is provided at the bottom of the email.

Outlook Posta

Posta ve kişilerde ara

Yeni | Sil | Gereksiz | Süpür | Taşı | Kategoriler | Geri al

Klasörler

- Gelen Kutusu 2
- Gereksiz E-posta 6
- Taslaqlar
- Gönderilmiş Öğeler
- Silinmiş Öğeler
- Arşiv**
- Conversation History
- Scheduled

Merhaba ben Mine Özcan Sağlamer İstanbul Biruni Üniversitesin de yüksekisans yapmaktayım tezimde Barnett Çocuk Sevme Ölçeğini kullanmak için tarafınızdan izin istiyorum.

SG Selahattin Gelbal <gelbal@hacettepe.edu.tr>

21.02 (Çar), 21:58

Siz

Yanıtla

Mine hanım çalışmalarınızda başarılar dilerim. Ölçeği referans olarak kullanabilirsiniz.

21 Şub 2018 Çar, saat 21:55 tarihinde mine özcan <mine_ozcan_hemsire@hotmail.com> şunu yazdı:

--

Prof. Dr. Selahattin GELBAL
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

BEYTEPE/ANKARA

Ek.9 ETÖ Kullanım İzni

The screenshot shows the Outlook 'Outlook Posta' interface. The main content area displays an email from Gül Şendil (<gsendil@istanbul.edu.tr>) dated 22.02 (Per), 13:02. The email text reads: 'Merhaba ben Mine Özcan Sağlamer İstanbul Biruni Üniversitesin de yüksekisans yapmaktayım tezimde Ebeveyn Tutum Ölçeğini kullanmak için tarafınızdan izin istiyorum.' Below the text, three attachments are listed: 'Ebeveyn Tutum Ölçeği (...)' (233 KB), 'ETÖ makale yazılar 08.pdf' (174 KB), and 'ETÖ.xls' (33 KB). The email body also contains a reference to a previous email from Mine Özcan dated 2018-02-21 20:57 GMT+02:00. At the bottom, the sender's contact information is provided: Prof. Dr. Gül Şendil, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı Başkanı, Ordu Caddesi No.196 34459 Laleli/Fatih İstanbul, 0212 455 57 00 /15789, and the email address gsendil@istanbul.edu.tr.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:Mine Özcan Sağlamer

Doğum Tarihi ve Yeri:17.07.1989 / Kastamonu- Çatalzeytin

Mail Adresi:mine_ozcan_hemsire@hotmail.com

Unvanı:Hemşire

Öğrenim Durumu:

Derece	Okul Adı ve Bölümü	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Biruni Üniversitesi- Hemşirelik	2019
Lisans	Kastamonu Üniversitesi Fazıl Boyner Sağlık Yüksek Okulu- Hemşirelik	2012
Lise	Orhan Şaik Gökyay Lisesi	2006

HEMŞİRELERİN ÇOCUK SEVME DÜZEYLERİ VE EBEVEYNLIK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŐKI

Yazar Mine Sağlamer Özcan

Gönderim Tarihi: 16-Kas-2018 02:25PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1040247889

Dosya adı: Mine_Sa_lamer_zcan.docx (86.8K)

Kelime sayısı: 11909

Karakter sayısı: 81188

HEMŞİRELERİN ÇOCUK SEVME DÜZEYLERİ VE EBEVEYNLİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŐKI

ORIJİNALLIK RAPORU

% 15	% 12	% 11	% 9
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to Istanbul Gelisim University Öğrenci Ödevi	%2
2	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	%1
3	cms.galenos.com.tr İnternet Kaynağı	%1
4	Submitted to Aksaray Aniversitesi Öğrenci Ödevi	%1
5	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	%1
6	Submitted to Bahcesehir University Öğrenci Ödevi	<%1
7	www.academia.edu İnternet Kaynağı	<%1
8	Submitted to Beykent Universitesi Öğrenci Ödevi	<%1